

Friluftsvanor

I storstad och på landsbygd

Kandidatuppsats i geografi med kulturgeografisk inriktning

Institutionen för Ekonomi och samhälle
Avdelningen för Kulturgeografi
VT-2015

Författare: Zakaria Nor
Författare: Torbjörn Wassenius

Handledare: Marie Stenseke

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Sammanfattning

Denna studie syftar till att undersöka uppfattningar om natur och friluftslivsvanor ur ett storstads-landbygds perspektiv. Urbaniseringsprocessen fortgår i Sverige och städernas befolkning ökar kontinuerligt. Trender att bygga tätare och ”klimatsmart” råder och i detta finns en risk att grönområden och områden där friluftsliv kan utövas hamnar längre och längre från dem som bor i staden. Genom att analysera svaren från en enkätundersökning genomförd av forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring 2007 har vi undersökt vilka eventuella skillnader som finns mellan storstad och på landsbygd vad det gäller upplevelser av natur, utövande av friluftsliv och faktorer som påverkar utövandet av friluftsliv. Uppsatsen är avgränsad till Västra Götalands län och vi har sorterat respondenterna i två grupper, en storstadsgrupp där respondenterna är bosatta i Göteborg och en landsbygdsgrupp där respondenterna är bosatta på landsbygd. Utifrån våra frågeställningar har vi analyserat enkätmaterialen och med hjälp av tidigare forskning nått vårt resultat.

Våra slutsatser är att det finns skillnader i attityder både vad det gäller vad som betraktas som natur men även vad som uppfattas som friluftsliv och i vilken grad man utövar friluftsliv. Olika tillgång på naturpräglade miljöer har betydelse för våra friluftsvanor och vår natursyn. I storstad utövas friluftsliv i mindre utsträckning än på landsbygd. Orsakerna står att finna i den urbana miljön då respondenterna anger att exempelvis brist på tid och tillgång till platser utgör hinder. Vad det gäller uppfattningar av natur finner vi likheter och skillnader mellan storstad och landsbygd. Skogar och fjäll är kulturhistoriskt förankrade naturmiljöer som speglar en romantisk bild av naturen och här finns det en stor samstämmighet. Skillnader finner vi i miljöer som mer eller mindre påverkats av mänskliga aktiviteter, exempelvis genom ekonomisk aktivitet, har en viss tendens att uppfattas i lägre grad som natur i storstad än på landsbygd. Detta kan kopplas till olika friluftslivstraditioner som härstammar från olika syften med naturupplevelser. Vårt resultat visar också att attityder möjligen förändras när man migrerar, både från landsbygd till storstad men också i motsatt riktning.

Nyckelord:

Natur, storstad, landsbygd, friluftsliv

Abstract

Outdoor recreation habits in metropolis and rural areas

This study aims to examine the perception of nature and outdoor recreation habits from an urban-rural prospective. The urbanization process continues in Sweden and the populations of the cities are growing continuously. Trends to build more compact and “climate smart” reigns and with this a risk that green areas and areas where outdoor recreation can be practiced are situated further and further away from the urban population. Analyzing the responses from a survey made by the research program Friluftsliv i förändring 2007 we have examined if and which differences exists between urban and rural areas regarding their perception of nature, outdoor recreation habits and factors influencing the practice of outdoor recreation. This research is limited to the region Västra Götaland and we have sorted the respondents from the region in two groups, one urban group where the respondents lives in Gothenburg and one rural group where the respondents lives on the countryside. Based on our questions we have analyzed the survey answers and with help of previous research reached our result.

Our conclusions are that there are differences in attitudes both regarding what can be perceived as nature but also regarding what can be perceived as outdoor recreation and in which amount outdoor recreation is practiced. Differences in access to nature characterized environments have significance in our outdoor recreation habits and our nature perception. In the urban area outdoor recreation is practiced less than in the rural area. The causes are found in the urban environment where the respondents state that lack of time and scarceness of suitable places are impeding factors. In terms of perceptions of nature, we find similarities and differences between urban and rural areas. Forests and mountains are historically rooted natural environments that reflect a romantic view of nature, and here there is a large consensus. Differences are found regarding environments that more or less are affected by human activities, such as by economic activities, has a tendency to be perceived as nature in a lower extent in urban than in rural areas. This could be related to different traditions in outdoor recreation which derives from different aims with the nature experience. Our result also show that attitudes possibly change when people migrates both from rural to urban areas but also in the opposite direction.

Keywords:

Nature, urban, rural, outdoor recreation

Förord

Uppsatsen ”Friluftsvanor – I storstad och på landsbygd” är en kandidatuppsats i kulturgeografi på 15 högskolepoäng, inom kandidatprogrammet Geografi och ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan på Göteborgs Universitet. Intresset till uppsatsen uppstod genom våra egna olika uppväxtmiljöer, landsbygd och storstad, vilket gjorde att vi blev intresserade av att undersöka skillnader i friluftsvanor.

Ett stort tack till vår handledare, professor Marie Stenseke, som med sin oerhört stora kunskap inom ämnesområdet handlett oss väl och visat vägen. Vi vill också passa på att tacka vår kursvägledare, docent Jonas Lindberg, och våra kurskamrater som på våra olika seminarier diskussioner kritiserat och berömt i syfte att nå ett gott resultat. Vi vill slutligen tacka forskningsgruppen Friluftsliv i förändring för att tillhandahållit datamaterialet som ligger till grund för denna uppsats.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Abstract	3
Förord	4
1. Introduktion	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Syfte	8
1.3 Frågeställningar	8
1.4 Avgränsning	8
1.5 Begreppsförklaring	8
1.5.1 Friluftsliv	8
1.5.2 Natur	9
1.5.3 Storstad/Tätort	10
1.5.4 Landsbygd	10
1.6 Disposition	11
2. Tidigare forskning	12
2.1 Introduktion.....	12
2.2 Svenskt friluftsliv i förändring.....	12
2.3 Friluftsliv och natur.....	14
2.4 Friluftsliv och hälsa	15
2.5 Urbaniseringsprocessen	16
2.6 Orsaker till inrikes migration	17
2.7 Närheten till naturen	18
2.8 Sammanfattning	19
3. Metod.....	20
3.1 Introduktion.....	20
3.2 Enkäten	20
3.3 Urval	21
3.4 Respondenterna	22
3.5 Områdesbeskrivning.....	25
3.6 Validitet	26
3.7 Källkritik	27
4. Resultat.....	29
4.1 Introduktion.....	29

4.2 Uppfattning av natur	29
4.3 Uppfattning av friluftsliv	35
4.4 Friluftaktiviteter	38
4.5 Upplevelser av natur och friluftsliv	45
4.6 Vad påverkar friluftslivet?	47
5. Diskussion	54
5.1 Uppfattningar av natur	54
5.2 Uppfattningar och utövande av friluftsliv	55
5.3 Tradition och migration	57
5.4 Vidare forskning	59
6. Slutsats	61
7. Referenslista	62
8. Apendix	65

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Urbaniseringsprocessen har inneburit att människor flyttat från landsbygden till städer som under de sista seklerna blivit både fler och större. Städerna tenderar att byggas tätare och tätare och skall rymma allt fler människor vilket skapar en ökad konkurrens om marken. Det är bostadshus och industrier, köpcentra och lagerlokaler mm. som konkurrerar om den tillgängliga marken. I takt med byggandet försvinner de gröna områdena i städerna. Samtidigt har människan fått en ökad rörlighet i och med att olika transportmedel står till förfogande och med den ökade rörligheten kan landskapet användas annorlunda, vilket också påverkar våra livsstilar. Det fysiska rummet har exploaterats och naturpräglade miljöer har hamnat allt längre bort från staden. Aktiviteter utförs på specifika platser och så även många naturnära upplevelser och genom exploateringen blir dessa mer svårtillgängliga. De platser i städer där man kan komma nära naturen har en tillrättalagd karaktär (Wärneryd, Hallin & Hultman, 2002, s.15-16). Det blir allt svårare att skilja kultur från natur. Det finns en tendens till utspridning vid planering av urbana miljöer och en allt större del av befolkningen har rent fysiskt fjärmats från naturen (Ahlström, 2008, s.89). Man kan se förändringar i hur naturen som upplevelsemiljö nyttjas av människor. Personer i de yngre åldersgrupperna vistas mindre frekvent i skog och mark och det finns på att konsumtion av media (tv, spel, internet osv) ökat på bekostnad av bl.a. friluftsliv (Fredman, P; Stenseke, M., Sandell, K., & Mossing, A. (red), 2013, s 53-54). Vad har detta då inneburit för naturrelationen? Har man i staden en annorlunda uppfattning än på landsbygden av vad som är natur och påverkar detta hur friluftsliv utövas i form av skillnad i aktiviteter och aktivitetsgrad?

Ur ett historiskt perspektiv har friluftslivet stått för fostran och att man skall härdas i "friska luften". Det har varit ett karaktärsdrag för förhållandet mellan människa och natur i över 100 år (Sandell & Sörlin, 2008). Parker anlades i industristäderna för att värna människors hälsa och begrepp som t.ex. välbefinnande var och är ledord i stadsplaneringen även om man idag talar om att bygga stadsmässigt, tätt och klimatsmart (Grahn, 2012, s.207). Man kan koppla friluftsliv till livskvalitet och hälsa men också till fritidssysselsättningar och det kan användas som verktyg för pedagogiskt arbete. Friluftslivets roll för vad man uppfattat som centrala samhällsuppgifter såsom nationell identitet och social fostran har också framhållits som viktig och blivit en central del i vår kulturtradition (Fredman et al, 2013, s 13).

Hur ser friluftslivet ut idag i Sverige? Forskningen är mycket bristfällig trots friluftslivets gedigna förankring i samhället genom t.ex. allemansrätten (Fredman, P., et al., 2013, s 3). Sveriges regering

understryker att ”Forskning om friluftsliv är av stor vikt för att öka kunskapen om friluftslivets betydelse för samhället och för naturvården” (Prop. 2009/10:238, s 51). Vi har med utgångspunkt i en enkätundersökning som gjordes av forskargruppen ’Friluftsliv i förändring’ 2007 valt att undersöka om det finns skillnader i hur man ser på natur och friluftsliv i storstäder och på landsbygd.

1.2 Syfte

Syftet med undersökningen är att analysera om det finns skillnader vad avser uppfattningar av natur, uppfattningar om friluftsliv, utövande av friluftsliv samt naturnära upplevelser mellan storstad och landsbygd. Vidare vill vi undersöka vilka faktorer som påverkar uppfattningar av natur och friluftsliv samt utövande av friluftsliv. För att söka svaren har vi valt följande preciserade frågeställningar.

1.3 Frågeställningar

- Vilka skillnader finns i hur man uppfattar natur i storstad och på landsbygd?
- Hur skiljer sig friluftsvanor i storstad och landsbygd?
- Vilka faktorer påverkar utövande av friluftsliv?

1.4 Avgränsning

Vi har i undersökningen valt att avgränsa vårt studieområde till Västra Götalands Län. Avgränsningen är gjord på grund av datamaterialets omfattning och tiden som står till förfogande för undersökningen. Studien är genomförd med ett enkätmaterial där svaren från 108 respondenter analyseras.

1.5 Begreppsförklaring

1.5.1 Friluftsliv

Friluftsliv har en rad olika definitioner. De äldre svenska officiella definitionerna var så breda och vaga att de var svåra att använda för att avgränsa exempelvis planeringsansvar eller tilldelning av offentliga medel. Enligt dessa gamla definitioner så kunde exempelvis trädgårdsarbete, en promenad i stadsparken eller en biltur för att beskåda naturen vara friluftsliv (Emmelin, Fredman, Jensen & Sandell, 2010 s 17)

Enligt nationalencyklopedin, NE, så innebär friluftsliv ”*verksamheter ute i det fria vanligen för längre tid och i vildare natur*” (NE, 2015a). Den definitionen av friluftsliv kopplar samman vanliga uppfattningar av att riktigt friluftsliv skall ske som NE säger i ”vild natur” och därmed räknas inte en

promenad i stadsparken, som de äldre svenska officiella definitionerna anser är friluftsliv, som friluftsliv (Emmelin et al. 2010 s 17)

Det svenska miljödepartementets definition om friluftsliv är ”*vistelser utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävlingen*” (SFS 2003:133).

I denna uppsats definierar vi inte begreppet närmare då undersökningen går ut på att finna hur respondenterna själva definierar begreppet.

1.5.2 Natur

Natur är ett komplicerat begrepp att definiera eftersom det har tolkats och definierats olika sedan antiken. Ordet har också genomgått flera betydelseförskjutningar och därmed har blivit svårtolkat. Den vanligaste nutida betydelsen för ordet är den av människan väsentligen opåverkade omgivningar, i form av växter, djur, landformer etc. Under slutet av 1900-talet så har ordet miljö och dess olika betydelser i allt större utsträckning kommit att överta vissa naturbegreppets betydelser. Framförallt de begrepp som är relaterade till nedskräpning i naturen och dess degradation, vilket har gjort att ordet natur givits en överton av vildmark och renhet (NE, 2015b).

Relationen mellan människa och natur är inte okomplicerad. Naturen innehåller inte bara spår av vår historia utan handlar också om vår framtid. Vårt förhållande till naturen och bilden av densamma har genom olika tider och miljöer förändrats. Midholm & Saltzman (2014) menar att begreppet natur i stor utsträckning får sin innebörd i relation till sin motpol kultur. Begreppen är en historiskt och kulturellt specifik tankekonstruktion. Det är svårt att särskilja begreppen då nästan alla ”naturmiljöer” är kulturprodukter skapta eller påverkade av t.ex. jordbruk, skogsplanteringar eller utsläpp från industrier. ”*Idén om naturen är onekligen kulturell*”(Midholm & Saltzman, 2014, s 17). För människors förståelse av sin vardagliga verklighet är begreppsparet natur/ kultur en viktig del som tankefigur (Midholm & Saltzman, 2014, s 16-19).

Då det inte finns en enhetlig definition av naturbegreppet utan det tolkas olika av olika människor innebär det att en av oss definierad natur skulle kunna motverka våra resultat. En exakt definition av begreppet natur är knappast nödvändigt då undersökningen går ut på att se hur våra respondenter själva definierar natur utifrån deras verklighet. När vi i texten nämner begrepp som exempelvis natur, naturmiljö, naturpräglade miljöer, naturområde, närnatur osv. skall ordet tolkas i den bredast möjliga meningen och att natur då kan vara allt som inte är tät bebyggelse oavsett mänsklig grad av påverkan.

1.5.3 Storstad/Tätort

För att förklara begreppet storstad så måste vi använda oss av begreppet tätort. Definitionen för begreppet tätort har funnits sen 1960 och det är en enhetlig definition för hela Norden. Enligt den definitionen så är ett tätbebyggt område ett antal hus med minst 200 invånare och med maximalt 200 meter mellan husen. Variationer i avståndet kan i definitionen emellertid tillåtas. Exempelvis kan avstånden mellan husen överstiga 200 meter inom en större ort eller så kan avstånden mellan husen vara längre än 200 meter i mindre tätorter som kan sakna en tydlig tätortskärna, centrum/city (SCB, 2010b).

Enligt Jordbruksverket finns endast tre storstadsområden i Sverige. Dessa storstadsområden finns i Stockholm, Göteborg och Malmö (Jordbruksverket, 2013a, s 14).

Vår definition av begreppet storstad kommer ifrån enkätformuläret, friluftsliv 07, där respondenterna i fråga 3a och 3b (se appendix 1) får specificera i vilken sorts tätort de bor i. Vår definition av storstad är alltså ett tätbebyggt område med mer än 200 000 invånare.

1.5.4 Landsbygd

Att definiera begreppet landsbygd är inte så lätt. Begreppet landsbygd har ingen enhetlig definition i Sverige, begreppet innehåller en stor variation av sociala, ekonomiska och miljömässiga förhållanden som gör det svårdefinierat. Istället måste en rad olika avgränsningar och definitioner användas beroende på vad som undersöks. Även om det inte finns någon enhetlig definition av begreppet landsbygd så finns det ett antal erkända definitioner där begreppet framställs från en rad olika perspektiv. Det är därför viktigt att ha i åtanke i vilket syfte och sammanhang begreppet används (Länsstyrelserna, 2011, s 9).

Enligt Statistiska Centralbyrån, SCB, så definieras landsbygd med hjälp av begreppet tätort. Eftersom tätorter har mer än 200 invånare och mindre än 200 meter mellan husen så innebär det indirekt att landsbygd är alla de områden som inte definieras som tätort (SCB, 2010b).

I Jordbruksverket definition av landsbygd delas alla Sveriges kommuner in i fyra olika regionstyper; storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd. Enligt jordbruksverket så är landsbygd kommuner de som inte ingår i de två första kategorierna (storstads- och stadsområden) och som har en befolkningstäthet på minst 5 invånare per kvadratkilometer (Jordbruksverket, 2013a, s 14).

I denna undersökning så definieras begreppet landsbygd med hjälp av enkätformuläret, friluftsliv 07, med fråga 3a (se appendix 1). Där svarar respondenterna själva i vilket sorts område de bor. Begreppet

landsbygd betyder i denna undersökning områden med högst ett fåtal hus inom synhåll eller by- eller mindre ort med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus.

1.6 Disposition

Uppsatsen är disponerad enligt följande. I kapitel 2. Kunskapsöversikt presenteras tidigare forskning. Vi behandlar friluftsliv i förändring, urbaniseringsprocessen, orsaker till inrikes migration, närheten till naturen i urbana miljöer, naturens hälsobringande effekter samt synen på natur och friluftsliv. I kapitel 3. Metod, beskrivs den metod som används i uppsatsen. Här presenteras enkätundersökningen, hur vårt urval gjorts, respondenterna samt en områdesbeskrivning. Kapitlet avslutas med en beskrivning av uppsatsens validitet och källkritiska aspekter. Kapitel 4. Resultat, avhandlar våra resultat vilka i huvudsak visas i figurform med kompletterande texter. I kapitel 5, Diskussion, analyseras resultaten ihop med tidigare forskning. Kapitlet är uppdelat i fyra underrubriker där vi under den första diskuterar uppfattningar om natur och under den andra diskuterar tradition och migration. I den tredje delen avhandlas tradition och migration. Till sist i diskussionskapitlet ger vi några förslag till framtida forskning. I kapitel 6. Slutsats, presenterar vi de resultat vi kommit fram till. Kapitel 7 innehåller våra referenser. Under kapitel 8 finns enkäten.

2. Tidigare forskning

2.1 Introduktion

I detta kapitel presenteras tidigare forskning som är grundläggande för vår undersökning. Vi behandlar ett svenskt friluftsliv i förändring, friluftslivets kopplingar till natur och hälsa, urbaniseringsprocessen, orsaker till inrikes migration samt närheten till naturen i urbana miljöer.

2.2 Svenskt friluftsliv i förändring

Det svenska friluftslivet växte fram som ett resultat av urbaniseringen vid 1900-talets början. Det utmärktes av olika prestationsideal och var inspirerat av vetenskapliga expeditioner. Hos den växande befolkningen i städerna uppstod det ett behov av att ge sig ut i skogen och på landet på fritiden. Behovet av friluftsliv som balans emot stadslivets nedbrytande livsstil och miljö är en återkommande anledning till etableringen av friluftslivet (Sandell & Sörlin, 2008, s 38). Friluftslivet hade starka kopplingar till nationell identitet med naturen i blickfältet. Tillgången till friluftslivet var starkt snedfördelat och främst överklassen kunde utöva friluftsliv. Under mellankrigstiden blev friluftslivet mer demokratiserat och under den här perioden började friluftslivet att kopplas till folkhälsoprojekt. (Sandell & Sörlin, 2008, s 258). Den materiella utbredningen efter 50-talet gjorde att friluftslivets rekreativsmöjligheter blev en självklar del av det mer hektiska konsumtionssamhället. Samtidigt växte rörelser fram som opponerade sig mot de miljöproblem och fördelningsfrågor som konsumtionssamhället fört med sig. Friluftslivet fick nya drivkrafter och blev, framför allt för barn, en miljöpedagogisk väg till ekologisk insikt med en fördjupad naturkänsla. Från 2000-talets början har friluftslivet inneburit en starkare fokusering på individuella upplevelsemaximeringar och en allt tydligare upplösning av traditionella begränsningar till friluftslivet såsom exempelvis resurser och platsbundenhet. För de som har råd finns det nu allt större möjligheter när det gäller vad man kan göra och allt färre begränsningar när det gäller var man kan göra det. (Sandell & Sörlin, 2008, s 258).

Enligt Jensen och Ouis (2014) består friluftsvanor av tre komponenter. Den första är att friluftslivet utövas någonstans, en "arena", en plats som erbjuder vissa möjligheter. Platsen för friluftslivet är oftast det vi kallar "naturen" men kan också vara andra gröna rum som parker och anlagda stränder. Den andra komponenten är "praktiker", vad man faktiskt gör eller önskar att göra. Friluftsvanornas tredje komponent är dess meningsinnehåll. Med detta menas underliggande föreställningar, tankar och känslor. Med dessa tre komponenter delar Jensen och Ouis (2014) in friluftslivet i fem olika grupper; det nyttomotiverande, det romantiska, det naturvetenskapliga, det sociala och det fysiska friluftslivet (Jensen & Ouis, 2014, s 53)

Tabell 2:1 - De fem olika traditionerna av friluftsliv.

Table 2:1 - The five traditions of out-door recreation

Tradition	Praktik	Arena	Meningsinnehåll
Det nyttomotiverade friluftslivet	Samla, plocka, jaga, fiska, odla	Välkända hämtplatser, trädgård eller koloniträdgård	Nytta för hushållet, delvis trivsel
Det romantiska friluftslivet	Resa, vandra och röra sig	”Orörd” natur, gärna storslagen, långt ifrån staden	Bort från civilisationen, personligt och andligt möte med naturen
Det naturvetenskapliga friluftslivet	Artbestämna	”Intressant” natur	Kartlägga naturen, förkovran, ”kryssa”
Det sociala friluftslivet	Utevistelse i grupp, pick-nick	Trivsamt, gärna tillrättalagd, närliggande natur	Socialt umgänge, avkoppling och vila
Det fysiska friluftslivet	Fysiskt utmanande aktiviteter, idrott	Naturen som ”bana”	Träna kropp, kondition och uthållighet. Äventyr

Källa: Jensen & Ouis, Det gröna finrummet, 2014, s 66

Det nyttomotiverade friluftslivet har över tid genomgått förändringar i meningsinnehållet. Från ett beroende av naturen, blev det fritidsbetonat och kompletterande med industrialismen och sedermera en fritidssyssla med betoning på förhöjd livskvalitet. Praktiken och arenan är ofta samma genom tradition, meningsinnehållet helt annorlunda. Jakten som ursprungligen var helt relaterad till överlevnad har gått från nyttomotiverat till rent nöje. Det romantiska friluftslivet stod och står fortfarande för en naturrelation där naturen skall skyddas och utgör en kontrast till civilisationen. Meningsinnehållet är återhämtning och vila i en regenererande och så orörd natur som möjligt. Människan återskapas i naturen. Tidigare var det romantiska friluftslivet klasspräglat men tillgängligheten för alla samhällsklasser har ökat med minskad arbetstid, bilismen och betald semester. Klasskillnaderna har med dessa faktorer minskat och gjort alla typer av friluftsliv tillgängliga för samhällets alla skikt. Det naturvetenskapliga friluftslivet är kunskapsorienterat och var ingången till miljöengagemang i syfte att skydda och bevara naturmiljöer och sprida budskap om hot mot det vilda. Denna typ av friluftsliv har legat till grund för pedagogik och ett tidigt möte med naturen för barn. I den sociala friluftslivstraditionen är strapatsen inte det intressanta utan istället står rekreationen i fokus. Naturen sågs tidigare som ett frirum bortom överhetens kontroll. Arenan är gärna tillrättalagd och trivsamt och är snarare ett medel än ett mål. Det fysiska friluftslivet möttes av motstånd från arbetarklassen då den knappa fria tiden helst användes för avkoppling och vila. Dock blev idrottsrörelsen efterhand mer folklig och på 30-talet hade gränsen mellan friluftsliv och idrott luckrats upp. Naturupplevelsen som sådan står inte i fokus. (Jensen & Ouis, 2014, s 53-71).

Den nyttomotiverade friluftslivet skiljer sig något från de andra typerna eftersom den till sin praktik uppvisar en kontinuitet tillbaka till en förmodern naturrelation, där insamling, jakt och fiske var självklara aktiviteter i försörjningen. Detta innebär dock inte att det nyttomotiverade friluftslivet inte är oförändrad idag. Tvärtom så kan man se hur en urbaniserad livsstil omvandlat alla typerna av friluftsliv, både när det gäller arena, praktik och meningsinnehåll, hur några traditioner blivit ovanligare medan andra vuxit sig starka och funnit nya uttryck (Jensen & Ouis, 2014, s 65).

”Det nutida friluftslivet är ett resultat av en mängd tidigare praktiker och meningsinnehåll som överlagrats och förändrats över tid” (Jensen & Ouis, 2014, s 54).

Meningsinnehållet i friluftaktiviteter har över tid genomgått förskjutningar där teknik, redskap och livsstilsfaktorer har gjort att aktiviteterna i vissa fall ser annorlunda ut och att syftet med aktiviteterna inte längre strikt kan kopplas till en enskild tradition. (Jensen & Ouis, 2014, s 197-204). Motiven bakom utövandet av olika aktiviteter kan vara detsamma, trots att aktiviteterna tycks vara annorlunda. En rad olika faktorer bestämmer vilka uttryck sådana underliggande motiv tar sig, exempelvis kan en önskan om vildmarksupplevelse och frihet ta sig uttryck som både långtur med skidor eller som snöskoteråkning. Det finns en mängd sociala, ekonomiska, ideologiska och personliga faktorer som spelar in på hur individen önskar upplevelsen (Emmelin et al 2010, s 148). Det sociala umgänget kan ske på en campingplats och det fysiska friluftslivet kan ske med mountainbike eller fallskärm (Jensen & Ouis, 2014, s 197-204).

2.3 Friluftsliv och natur

Friluftsliv är tätt sammankopplat till natur. Friluftsforskning visar att man i olika perioder har haft olika uppfattning av friluftslivets innehåll och mening och att dessa uppfattningar är kopplade med hur man i olika tider har sett på naturen (Sandell & Sörlin, 2008, s 49). Man kan tala om en ny natursyn som utvecklades i nära samspel med det organiserade friluftslivets framväxt. Denna natursyn skilde sig radikalt från det nyttopräglade och lokalbundna perspektiv som var typiskt för de traditionella jordbruks-, skogsbruks- och fiskarsamhällena. Friluftslivets natursyn fick i stället sin prägel av att naturupplevelser skedde på fritiden, oftast i främmande miljöer och under en begränsad tid (Sandell & Sörlin, 2008, s 32).

”Nutida svenskar uppfattar ofta naturen som ett stort ändamålsenligt sammanhang som det kommer an på människan att inte skövla. Upplevelser av naturen är sinnliga och viktiga erfarenheter för de flesta människor... Många upplever att de genom naturen kommer i kontakt med sammanhang större än människorna och deras dagliga bekymmer ”(Uddenberg, 1998, s 35).

Vardagens relationer till naturen är en del av vårt kulturarv. Vårt förhållningssätt till naturen påverkas av såväl materiellt som immateriellt kulturarv. Det materiella och konkreta består i exempelvis miljöer och landskap som präglats av mänsklig aktivitet och nyttjande. Det immateriella utgörs av synsätt och kunskap som ärvt från tidigare generationer tillsammans med perspektiv och kompetenser som formats i vår egen samtid. I enskilda människors förhållningssätt till naturen blandas lokalt förankrade vanor och kunskaper med influenser präglade av nutidens globala rörelsemönster och informationsflöden (Midholm & Saltzman, 2014, s 16).

Deltagande i friluftsliv och vistelser i naturen utgår från individens önskan att uppnå vissa mål, vilket i förlängningen förväntas leda till ett ökat välbefinnande. Detta i sin tur förutsätter att naturmiljön har de kvalitéer som krävs för att utöva olika friluftaktiviteter på ett stimulerande sätt. Förekomsten av konflikter mellan förväntan och de upplevda kvalitéerna kan på olika sätt påverka naturrelationen negativt. I takt med samhällets ökade diversifiering, förekomst av nya kulturella grupper, ökad specialisering inom friluftslivet, ökad befolkningskoncentration och ett ökat tryck på naturresursernas nyttjande från olika näringar ökar konflikterna (Emmelin et al., 2010, s 161-162). Synen på vad som är natur och vad den är till för är under ständig förändring (Uddenberg, 1998, s 35-36)

2.4 Friluftsliv och hälsa

Att vara ute i naturen mår man bra av, detta är en självklar vardagserfarenhet för många människor. En enkel promenad i naturen kan förändra humöret och samtidigt skapa en känsla av pigghet och lugn, vilket kan förklaras med att det är skönt med frisk luft och att röra på sig. De senaste decenniernas forskning om sambandet mellan natur och hälsa gör det mer möjligt att förklara vad som händer med kroppen vid naturvistelser. En ökad insikt hos enskilda personer skulle sannolikt leda till att fler människor utnyttjar detta kostnadsfria och ständigt tillgängliga sätt att mobilisera kraft till vardagen eller i krissituationer. En ökad insikt skulle dessutom kunna bidra till att ge en bredare förståelse om naturens nytta för människan och därmed också ge en mer nyanserad syn på varför, var och hur naturen ska skyddas (Naturvårdsverket, 2006, s 11).

Lars Axel Hagberg, Hälsoekonom och medicine doktor, drar i socialmedicinsk tidskrift 3/2012 slutsatsen att satsningar på ökat friluftsliv bör göras för stora grupper i samhället då det är ekonomiskt försvarbart ut ett hälsomässigt perspektiv (Hagberg, 2012, s 277-279). Genom naturupplevelser kan man också undvika eller bli hjälpt att undvika ohälsa, bl.a. genom att kroppen genom utsöndring av oxytocin triggar kroppens 'lugn och ro' system som står i motsats till 'stresssystemet' vilket kan påverka vår hälsa (Ottosson, J., Lundqvist, S., & Johnson, L. 2011, s 91-98)

De som ofta använder sig av naturens lugnande och läkande effekter har oftast en sak gemensamt nämligen att de har grundlagt sin relation med naturen redan som barn men det finns också exempel på att människor som befinner sig i livskriser kan känna en överväldigande dragning till naturen trots att de aldrig tidigare har tyckt om att vistas i den förut. Det är dock ett rimligt antagande att de som har en tidig relation till naturen som barn lättare kan ta den i anspråk som friskvårdsreferens. Att vara ute i naturen blir som att återvända till något välbekant och tryggt. Barns vistelse i naturen kan leda till deras engagemang för miljöfrågor och att en hållbar livsstil väcks. Forskning idag visar att barns fria tid och rörlighet är mindre idag än för några decennier sedan. Idag leker barn dessutom mer inomhus än utomhus jämfört med förr (Naturvårdsverket, 2006, s 24).

2.5 Urbaniseringsprocessen

När människor flyttar från landsbygden och bosätter sig i tätorter kallas fenomenet urbanisering. Urbaniseringsprocesser sker nu och har skett vid olika tider i olika länder. Mönstret och anledningarna till att befolkningen bosätter sig i städer och tätorter skiljer sig från land till land. Oftast så talar man om urbanisering som befolkningstillväxt i städerna på bekostnad av landsbygden då det är landsbygdsbefolkningen som flyttar. Befolkningens storlek i städerna i förhållande till landsbygdens brukar omnämnas som urbaniseringsgrad. Urbaniseringsgraden kan öka, utan att landsbygdsbefolkningens storlek för den sakens skull sjunker, genom till exempel immigration eller barnafödande. Det finns olika termer som beskriver urbanitet och FN betraktar orter med mer än 20,000 invånare som "städer". I Sverige används begreppet "tätorter" som nämnts ovan (SCB, 2005).

Urbaniseringsprocessen i Sverige är starkt kopplad till industrialismen. I början på 1800-talet bodde 90 % av Sveriges befolkning på landsbygden medan 85 % av befolkningen idag bor i tätorter. Urbaniseringen har skett i tre faser. Fas ett var det förindustriella samhället som var ett utpräglat bondesamhälle. Urbaniseringen var långsam och enbart 24 städer i Sverige hade över 2000 invånare. Med industrialisering och specialisering av tillverkning och service i slutet av 1800-talet startar en snabb urbanisering och urbaniseringsgraden ökade från 15 % till 80 % på mindre än 100 år. Denna fas kallas för tillväxtfasen och utgör fas två. Omkring 1930 bodde lika många människor i städer som på landsbygden. Under 60- och 70-talen genomfördes miljonprogrammet vilket skapade förutsättningar för en ytterligare urbanisering. Den tredje fasen inleddes efter 70-talet och med den har ökningen av den urbana befolkningen dämpats och landsbygdens befolkning minskar inte längre (SCB, 2015).

Ekonomiska processer inom näringslivet beskrevs förr som orsaken till urbanisering. På senare tid har man funnit att beroendet är ömsesidigt dvs. att människor flyttar till arbetstillfällena men också att arbetstillfällena flyttar till eller lokaliseras där människorna finns. Det är inte bara jobb som lockar i

staden utan det som staden erbjuder i övrigt. Utbildningsmöjligheter, kultur och nöjen lockar men också staden som arena och mötesplats för samhällseliten, finansiell handel, den massmediala produktionen och de senaste trenderna. Många av möjligheterna lockar i första hand unga med den följderna att medelåldern på landsbygden är högre. Vissa invandrargrupper dras till städer och då i första hand till storstäder och närheten till andra med samma etniska bakgrund. Ofta hamnar de i segregerade områden. Inom sociologin talar man om urbanitet som spridning av vanor och levnadssätt som är typiska för staden till andra delar av samhället. Urbanisering betraktas ofta som en normal följd av industrialiseringen (NE, 2015c).

Moderniseringen och urbaniseringen i samhället leder till att människors förhållande till varandra förändras, från fokus på traditioner och social sammanhållning till förändring och individuell frihet. Migration, modernisering och urbanisering är tre processer som är tätt sammanlänkade. Individer och nya kulturer möts och omformas, vilket resulterar i nya variationer på hur man förhåller sig till varandra och att förhållandet till naturen förändras (Jensen & Ouis, 2014, s 197-204).

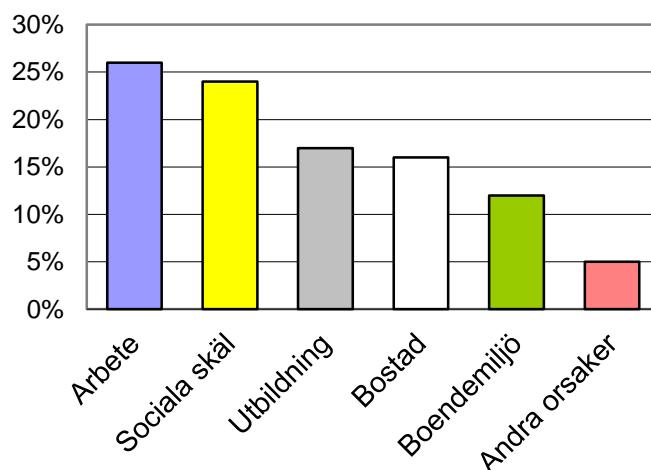
I Sverige förutspår man en fortsatt urbanisering och en fortsatt avfolkning av landsbygden de kommande decennierna. I första hand beror inte detta på en stor inflyttning från landsbygd till stad utan snarare på befolkningens sammansättning. Den äldre befolkningen är överrepresenterad på landsbygden och ”*mer sannolikt dör än föder barn, kan problemet endast lösas genom att locka nya människor till landsbygden*” (Ulver, 2012, s 5). I EU ökar landsbygdsbefolkningen i 10 av 24 länder vilket skulle kunna ses som ett trendbrott (Ulver, 2012, s 4-9).

2.6 Orsaker till inrikes migration

Att bosätta sig på en plats är kopplat till ett antal beslut. Nedan följer en kort beskrivning av de orsaker som fungerar som ”triggers” för flyttning och i vilken utsträckning de är viktiga. ”*Svensken flyttar allt fler gånger i livet, men ändå bor de flesta kvar i eller har återvänt till det län där de är födda. Vi väntas flytta ungefär elva gånger i livet*” (Boverket, 2012, s 21-23).

Olika faser i livet ligger också till grund för att förklara olika flyttmönster. Man flyttar eller stannar kvar av olika orsaker t.ex. ålder och civilstånd. Unga vill ofta bo i storstadsregionerna på grund av ’platsbundna urbana värden’. Metzger nämner också ”*överväganden kring möjligheten att överhuvudtaget finna ett jobb*” (Reglab, 2012). När man bildar familj är det andra faktorer som styr hur och var någonstans man vill bo. Faktorer som då kan avgöra är t.ex. närhet till skola och omsorg, grönområden samt kommunikationsmöjligheter i kombination med arbetsmöjligheter (Boverket, 2012, s 21). Om man vänder på resonemanget motverkas utflyttning från stad till landsbygd av svårigheten att finna arbete för båda i ett tvåförsörjarhushåll (Ulver. S. 2012, s 4-9).

Viktigaste orsaken till flytt

Figur 2:1 Personer som flyttat mer än 20km (Niedomysl, 2013, s 20)

Figure 2:1 Persons who has moved more than 20km (Niedomysl, 2013, s 20)

Förutom de faktorer som redovisas i diagrammet ovan redogör Niedomysl för faktorernas värde i förhållande till hur långt man flyttar och i vilken i ålder den som flyttar är. När det gäller långa avstånd, 151 km och mer, styrs de som är 18-25 år av studiemöjligheter i första hand medan de som är 26-59 år i första hand styrs av arbetsmöjligheter. Sociala skäl anges i alla åldersgrupper som ett viktigt skäl. De som är över 60 år styrs mest av sociala faktorer. De korta flyttarna, mindre än 20 km, beror mest på själva bostaden och de kvaliteter som är kopplat till den (Niedomysl, 2013, s 20) De som flyttar från stad till landsbygd kan sammanfattas i kvinnor och äldre och då är det t.ex.

”barnvaktseffekter”, dvs. att anhöriga hjälper till med omsorgsarbetet, och platsens attraktivitet och dess estetik som avgör men också hälsosamma levnadsvillkor och möjligheten att tillägna sig friluftsliv (Ulver. S, 2012, s 5)

2.7 Närheten till naturen

Betydelsen av lättillgänglig natur är stor i städerna som växer och blir tätare. Tillgången till naturområden konkurrerar med önskan att bygga mer och tätare. Det finns inga tecken i Sverige på att urbaniseringsgraden minskar utan tvärtom kommer att öka (Grahn & Stigsdotter, 2003, s 11-16).

Dessutom så har färre personer i storstad tillgång till bil än på landsbygd (Jordbruksverket, 2015b, s 49-50). Enligt Grahn & Stigsdotter (2012) ökar behovet av lättillgänglig natur då bristen på fri tid inte tenderar att öka. Den som har 50 meter till närmsta grönyta vistas där dubbelt så ofta och nästan dubbelt så länge som den som bor en kilometer bort. Ofta har dessutom de som har störst behov av naturen som energi- och hälsokälla svårast att ta sig dit. Det är inte bara den fysiska tillgängligheten som är ett problem utan också den mentala. Otrygghet och ovan gör att många människor har långt

avstånd till naturen. Kartor, skyltning och bra information gör naturen mer tillgänglig (Grahm & Stigsdotter, 2003, s 11-16)

2.8 Sammanfattning

Friluftslivet har förändrats över tid både vad det gäller varför friluftsliv utövas och vilka friluftslivsaktiviteter som utövas. Från att vara härdande och stärkande och kontrast till industrisamhällets stadskaraktär till medel för att maximera upplevelser. Samtidigt som friluftslivet har fått ett pedagogiskt värde är dess hälsobringande effekter ofta påtalade. Friluftslivet kan delas in i fem olika traditioner där arenan och praktiken resulterar i ett meningsinnehåll. Även meningsinnehållet i de olika traditionerna har över tid förändrats vilket gör att friluftslivet i sig upplevs olika av olika människor vilket gör begreppet svårdefinierbart. Naturbegreppet har inte en heller en enkel definition utan måste belysas ur ett historiskt, kulturarvsbetingat perspektiv. Människans uppfattning av natur är individuell och står under ständig förändring. Urbaniseringen i samhället har gjort att många människor rent fysiskt fjärmats från naturen då naturlandskap tas i anspråk för att t.ex. bygga hus, industrier, shoppingcentra osv. Det finns en ständig konkurrens om marken och dess användningsområden. Gröna ytor i städerna riskerar att försvinna i en trend av tätare och tätare bebyggelse. Samtidigt har en ökad rörlighet gjort att det är möjligt för många att ta sig till områden utanför stadens gränser. Städerna växer kontinuerligt genom migration. Anledningarna står att finna i stadens utbud av jobb, utbildningar och andra urbana värden. I staden möts olika människor och kulturer vilket skapar nya förhållningssätt till natur och friluftsliv i en allt mer urban miljö.

3. Metod

3.1 Introduktion

Syftet med undersökningen är att analysera om det finns skillnader vad avser uppfattningar av natur, uppfattningar om friluftsliv, utövande av friluftsliv samt naturnära upplevelser mellan storstad och landsbygd. Vidare vill vi undersöka vilka faktorer som påverkar uppfattningar av natur och friluftsliv samt utövande av friluftsliv. Med våra preciserade frågeställningar som grund kommer vi att analysera svaren från respondenterna i en nationell enkätundersökning och sedan diskutera våra resultat utifrån föregående kapitel som behandlar tidigare forskning. Diskussionen kopplar an till naturbegreppet, friluftsbegreppen samt urbaniseringsprocessen och de problem och effekter dessa har på utövandet av friluftsliv. Nedan repeteras de preciserade frågeställningarna:

- Vilka skillnader finns i hur man uppfattar natur i storstad och på landsbygd?
- Hur skiljer sig friluftsvanor i storstad och landsbygd?
- Vilka faktorer påverkar utövande av friluftsliv?

3.2 Enkäten

Enkätundersökningen Friluftsliv 07 som vår uppsats är baserad på är utformad och genomförd av forskare i forskningsprogrammet 'Friluftsliv i förändring'. Forskningsprogrammet finansierades delvis av naturvårdsverket men för genomförandet av enkätundersökningen bidrog även Sveaskog ekonomiskt. Programmet är ett nätverk av forskare vid Mittuniversitetet/ETOUR, Karlstads-, Göteborgs-, Örebro och Umeå Universitet samt Blekinge Tekniska Högskola och Sveriges lantbruksuniversitet (Fredman, P., et al., 2013, s.12).

Planeringen och utformandet av enkäten påbörjades i början av 2006 och var färdigställd 2007. Enkäten genomgick två olika lämplighetsprov för att utvärdera ifall vissa frågor var för otydliga eller svåra att tolka. Det första lämplighetsprovet med 20 personer och det andra med 50 slumpmässigt utvalda personer genom eniro.se. Den färdiga enkäten skickades till 4700 personer i Sverige i åldrarna 18-75 år. Dessa personer valdes ut genom ett slumpmässigt urval från statens personadressregister, SPAR, ett register som där alla som är folkbokförda i Sverige finns med.

Första utskicket av enkätundersökningen gjordes oktober 2007. De personer som inte hade svarat på undersökningen fick först ett påminnelsekort sedan upp till två påminnelsebrev där ett nytt frågeformulär fanns med. Möjlighet fanns att svara på internet men den möjligheten utnyttjades endast av 40 personer. I slutet av insamlingsperioden, jan 2008, ringde forskarna upp 644 personer av dem

som inte svarat. Anledningen till att de ringde var för att dels påminna och uppmuntra så att de svarade samt att söka orsakerna till varför de inte svarat på enkäten. Forskningsgruppens slutgiltiga svarsfrekvens efter att de räknat bort returerna av enkätundersökningen på grund av exempelvis fel adress, sjukdom och liknande, blev 40 %. Enkäten bestod av 19 sidor med totalt 55 frågor varav många frågor hade delfrågor. Sett till samtliga frågor, inklusive delfrågor, hade drygt hälften (52 %) besvarats av 95 % av de svarande. Endast 3 frågor hade hoppats över av mer än 10 % av de svarande (Fredman, P; Karlsson, S-E., Romild, U., & Sandell, K (red.), 2008a, s 9-10).

3.3 Urval

Datamaterialet som används i vår undersökning innehöll svar från ca.1700 personer i den ovan nämnda nationella enkäten. Eftersom vår undersökning syftar till att belysa förhållandet mellan storstad och landsbygd, med Västra Götaland som avgränsning, valde vi att sortera bland postnummer i datamaterialet för att gallra bort de respondenter som inte hade sitt postnummer i Västra Götalands län, vilket slutligen gav oss 258 respondenter. Genom att använda oss av respondenternas svar i fråga 3a och 3b från enkätformuläret 'friluftsliv 07' genomfördes ännu en gallring och sortering vilket delade respondenterna i två olika grupper, en storstads grupp och en landsbygd grupp.

Tabell 3:1 Enkätfråga 3a från enkätformuläret 'friluftsliv 07'

Table 3:1 Question 3a from 'friluftsliv 07' survey

3a Vart bor du idag? Kryssa i det alternativ som bäst beskriver ditt bostadsområde.
Landsbygd med högst ett fåtal hus inom synhåll
By eller mindre ort på landsbygden med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus
By eller mindre ort på landsbygden med blandad bebyggelse, en- eller tvåfamiljshus och flerfamiljshus
Tätbebyggt område, stadsdel eller förort med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus
Tätbebyggt område med blandad bebyggelse, en – eller tvåfamiljshus och flerfamiljshus
Tätbebyggt område med i huvudsak flerfamiljshus

För att få fram landsbygdsgruppen valde vi de respondenter som kryssat svarsalternativ 1 eller 2 i enkätens fråga 3a, jmf. Tabell 3:1.

För att få fram storstadsgruppen valde vi istället de respondenter som kryssat svarsalternativ 5 och 6. Vidare selekterades de respondenter som i enkätfråga 3b, se tabell 3:2, svarat att de bor i storstad med mer än ca 200,000 invånare. Gallringen resulterade i 59 respondenter i landsbygdsgruppen och 49 i storstadsgruppen.

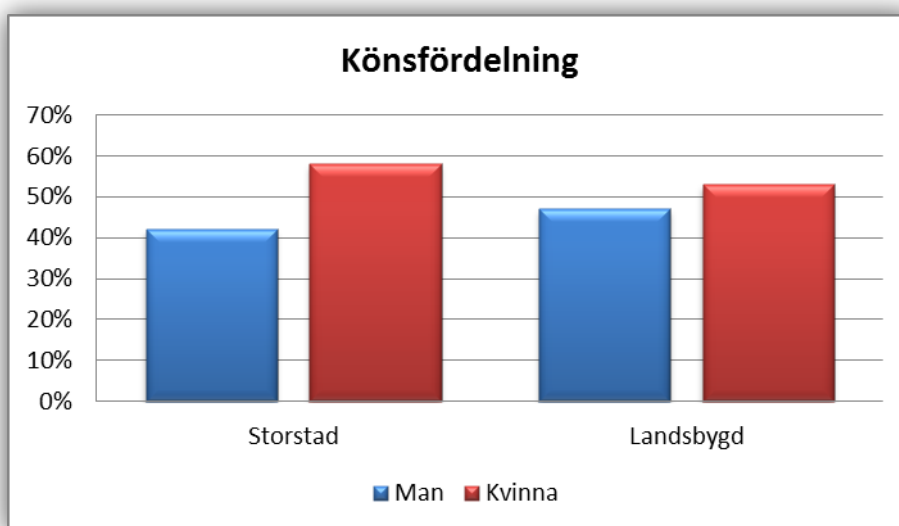
Tabell 3:2 Enkätfråga 3b från enkätsformuläret "Friluftsliv 07"
 Table 3:2 Question 3b from "friluftsliv 07" survey

3b. Om du fyllt i något av de tre sista alternativen i föregående fråga ("tätbebyggt område...") vill vi att du anger typ av tätort:
Mindre stad (mindre än ca 50 000 innevånare)
Medelstor stad (ca 50 000 - 200 000 innevånare)
Storstad (mer än ca 200 000 innevånare)

I de fall då respondenternas uppväxt utgör grunden för analysen gör vi en annan uppdelning mellan respondenterna. Utgångspunkten är våra 108 respondenter i storstads- och landsbygdsgruppen men vi har grupperat dem enligt följande: "Uppväxt landsbygd" är de respondenter som angivit svarsalternativ 1, 2 eller 3 i fråga 8a, medan "uppväxt storstad" utgörs av de respondenter som angivit svarsalternativ 4, 5 eller 6 i samma fråga. Vi behåller kategorierna storstad och landsbygd i förekommande fall.

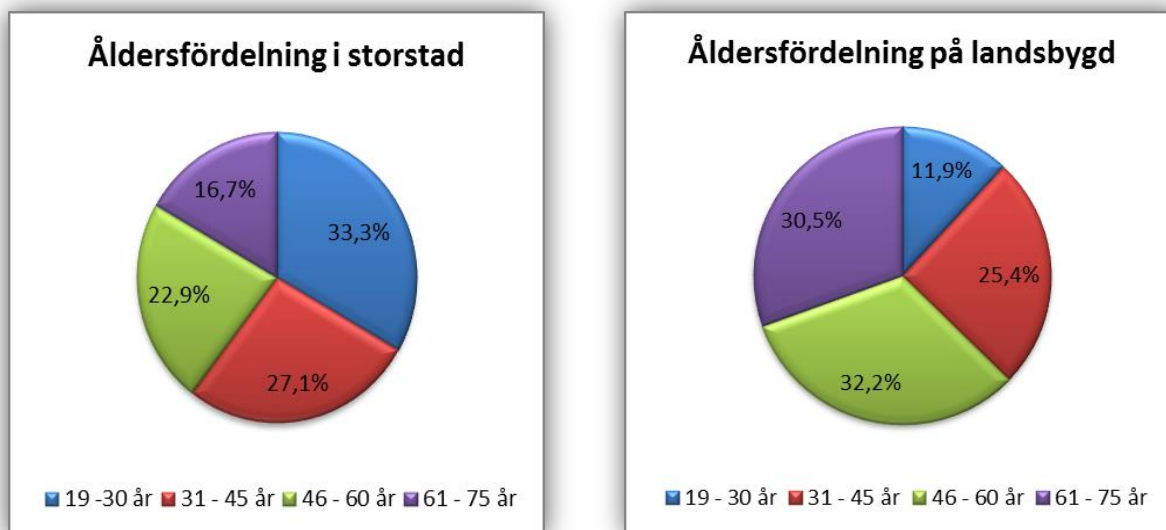
3.4 Respondenterna

Respondenternas svar i enkätundersökningen utgör grunden i vår undersökning. Grunddata för respondenterna följer nedan. Antalet respondenter i vår undersökning är 108 personer, 49 i storstad och 59 på landsbygden.

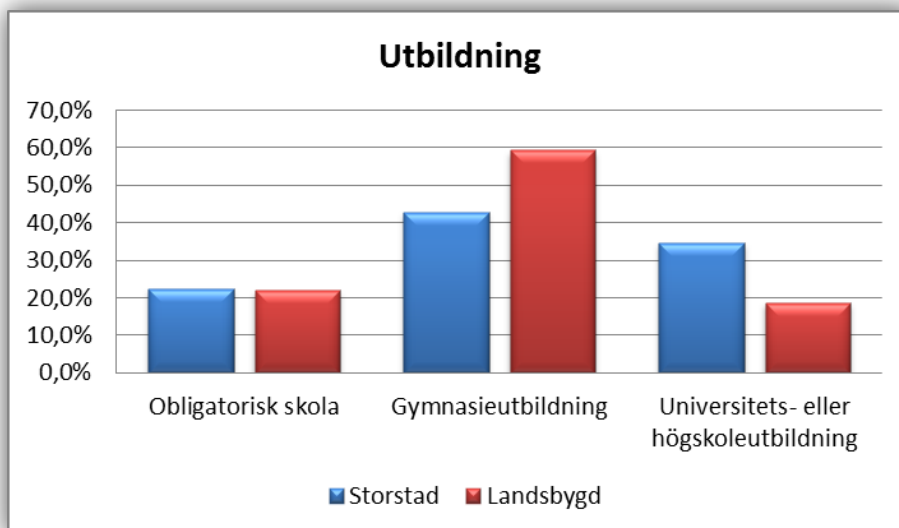
Figur 3:1 Könsfördelningen i storstad och landsbygd.
 Figure 3:1 Gender distribution in the urban and rural area.

Könsfördelningen beroende på var man bor är 53 % kvinnor respektive 47 % män på landsbygden samt 58 % kvinnor och 42 % män i storstaden. I Sverige är fördelningen mellan män och kvinnor betydligt jämnare (SCB, 2013, s.72), i Göteborg finner vi 49,6 % män och 50,4 % kvinnor. I nästan 68 % av de övriga kommunerna är kvinnorna färre än männen (SCB, 2013, s.78).

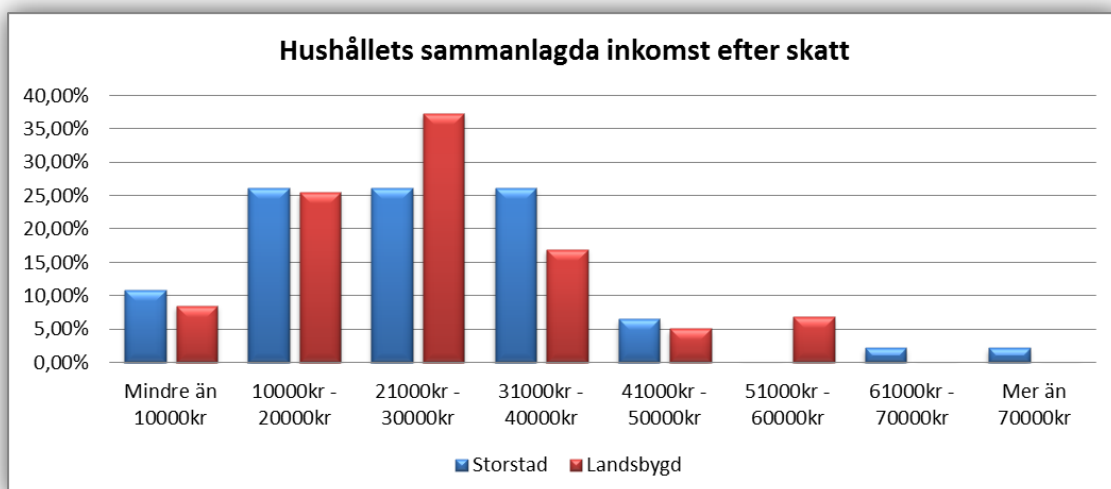
Figur 3:2 åldersfördelning i storstaden.
 Figure 3:2 age distribution in the urban area.
 Figur 3:3 åldersfördelning på landsbygden.
 Figure 3:3 age distribution in the rural area.

I storstaden finns en högre andel respondenter mellan 19-30 år än på landsbygden, 33.3 % i storstad och 11,9 % på landsbygd. Det finns även stor skillnad i när det gäller den äldsta åldersgruppen. Respondenterna mellan 61-75 år på landsbygden är nästan dubbelt så många som i storstaden, 30,5 % respektive 16,7 %. Rikssnittet för Sverige är om man räknar på våra åldersgrupperingar enligt följande: 19-30 år; 19,6 %, 31-45 år; 29 %, 46-60 år; 27,7 % samt 61-75 år; 23,7 % (SCB, 2013, s 83). Det finns alltså en stor skillnad mellan rikssnittet och respondenterna i vår undersökning.

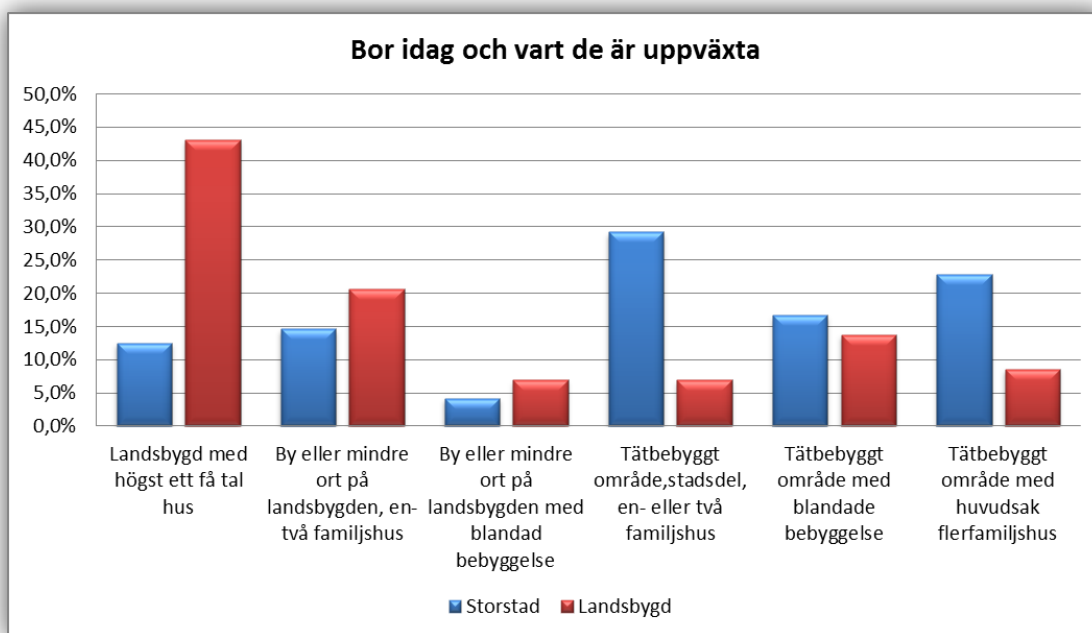
Figur 3:4 Utbildningsnivå
Figure 3:4 Level of education

Andel personer som endast gått i obligatorisk skola är nästan detsamma på storstad och landsbygd. Av dem som slutat sina studier efter gymnasiet bor en högre andel personer på landsbygden än i storstaden medan andel personer med universitets- eller högskoleutbildning är högre i storstaden. Vid en jämförelse med data från Statistiska centralbyrån stämmer våra respondenter väl överens med snittet för Västra Götaland (SCB, 2014)

Figur 3:5 Hushållens sammanlagda inkomst efter skatt
Figure 3:5 Households total income after tax

De respondenter som lever i hushåll med minst disponibel inkomst efter skatt är fler i storstad medan de som har mellan 31,000 kr/månad och 50,000 kr/månad är fler på landsbygd. De som har mer än 61,000 kr/månad efter skatt återfinns endast i storstad.

Figur 3:6 Var respondenterna bor idag och var de har vuxit upp som barn
 Figure 3:6 Where the respondents lives today and where they grew up as children

För figur 3:6 använder vi oss av begreppen landsbygd och tätort. Båda begreppen definieras enligt figurtexten och är inte helt samstämmiga med vår storstads och landsbygdgrupp.

Andelen personer som växt upp på landsbygden, ca 71 %, bor fortfarande kvar på landsbygden och näst intill samma identiska siffror, ca 69 %, visar att andelen personer som växt upp i ett tätbebyggt område bor kvar i ett tätbebyggt område. Ca 31 % utav respondenterna som växt upp i ett tätbebyggt område bor idag på landsbygd medan ca 29 % som växt upp på landsbygden bor idag i ett tätbebyggt.

3.5 Områdesbeskrivning

Västra Götaland ligger i sydvästra Sverige och har drygt 1,5 miljoner invånare. Av dessa är över 900,000 bosatta i storgöteborg (SCB, 2010a). De största tätorterna är Göteborg med 507,330 invånare, Borås 66 273, Trollhättan 46 457, Skövde 34 466, Uddevalla 31 212 och Kungälv 22 768 (SCB, 2010b) Samtliga av de ovan nämnda orterna har mellan åren 2005 och 2010 haft en befolkningstillväxt på över 4 % förutom Uddevalla som haft 2,3 % befolkningstillväxt. Utanför tätorterna har under perioden en svag avfolkning skett. Befolkningstillväxten är negativ och befolkningen har där minskat med 0,4 %. (SCB, 2010b, s 9-12)

Tillväxten i tätorterna kan förklaras med att urbaniseringsprocessen fortsätter i länet men de största förklaringsgrunderna står att finna i att en högre del av immigranterna i regionen bosätter sig i

tätorterna men också att barnafödandet är större i tätorterna (SCB, 2013, s. 96) vilket kan förklaras med en yngre befolkning i tätorterna. (Glesbygdsverket, 2007, s.9).

I Västra Götaland finns totalt 309 tätorter 49 kommuner. Endast nio kommuner har en befolkningstäthet som överstiger 100 inv./km². Av dessa återfinns Göteborg, Mölndal, Partille och Öckerö som alla ligger inom området för storgöteborg. 40 kommuner har följaktligen mindre än 100 inv./km² och av dessa har 19 kommuner 30 inv./km² eller mindre (SCB, 2013, s.78).

Figur 3:1 Karta över Västra Götalands Län. (Länsstyrelsen, 2015)
Figure 3:1 Map over Västra Götalands County. (Länsstyrelsen, 2015)

Västra Götaland kan delas i tre naturgeografiska områden. Västkusten med skärgård och över 15,000 öar, kala klippor och kustskogsområden. I regionens inland återfinns Sveriges två största sjöar Vänern och Vättern. Mellan sjöarna breder Skaraslätten ut med sitt platta, jordbruksorienterade landskap. Regionens norra inland är till stor del täckta av kuperad skog med sprickdalar och kraftiga åsar (Regionsfakta, 2015). I regionen finns mer än 400 sjöar (Länsstyrelsen, Västra Götalands Län).

3.6 Validitet

Denna uppsats är baserad på en enkätundersökning som gjordes av forskargruppen Friluftsliv i förändring 2007. Enkäten skickades ut till 4500 personer av vilka drygt 1700 svarade. För att kunna nå en hög validitet bör bortfallet inte vara större än 40 % vilket kan anses som ett normalt bortfall (Esiasson et.al., 2012, s 185). Bortfallet i denna undersökning var cirka 60 % vilket måste betraktas som stort. Respondenterna motsvarar inte heller rikssnittet vad det gäller t.ex. könsfördelning och medelålder. När det gäller kön så utgör kvinnor 55 % av respondenterna i datamaterialet, vilket visar

att kvinnor är något överrepresenterade eftersom de utgör ca 50 % av den svenska befolkningen. Åldersfördelningen i datamaterialet varierar, framförallt så är många äldre representerade, 59 % är äldre än 45 år. Detta innebär att respondenterna i datamaterialet är äldre än motsvarande kategori svenskar. Samtidigt är de mellan 18-30 år underrepresenterade. I vår storstadsgrupp är män underrepresenterade och i landsbygdsgruppen är äldre något överrepresenterade (SCB, 2013, s 78 och s 83). Vårt svarsunderlag, 49 respondenter i storstadsgruppen och 59 i landsbygdsgruppen måste betraktas som litet även om det brukliga minimumtalet respondenter (30st) överskreds med råge i båda undersökningsgrupperna. Till detta måste tilläggas att enkätundersökningen var mycket omfattande. Nitton sidor med totalt 55 frågor varav många med delfrågor. Det tog respondenterna ungefär en timma att fylla i formuläret. Detta gör att det finns en risk med att respondenterna medvetet eller ej kan ha fyllt i formuläret felaktigt. Även tidsperioden för enkätundersökningen skulle kunna utgöra problem för validiteten då flera frågor i enkäten omfattande en tidsperiod om 12 månader och frågor om aktiviteter som är t.ex. säsongsbetonade kanske inte återges helt korrekt då det helt enkelt var länge sedan aktiviteten utfördes. Viss data blir mer tillförlitlig än annan (Fredman, P; Karlsson, S-E., Romild, U., & Sandell, K (red.), 2008b, s 10). En ytterligare faktor som kan påverka validiteten är att respondenterna som svarat på enkäten möjligen är de som har ett stort intresse i ämnet. Detta skulle innebära att bortfallet innefattar en större andel människor som inte är intresserade av frågorna vilket påverkar allmängiltigheten. Detta påverkar dock inte kvaliteten i de faktiska respondenternas svar. Ovan nämnda faktorer är givetvis viktiga för validiteten men det är viktigt att påpeka att enkätens omfattning och karaktär ger en djuplodande översiktsskildring om friluftsliv i Sverige. Enkäten är utformad av forskare med syfte att belysa naturupplevelser och friluftslivsvanor i Sverige. Det fanns inga direkta ekonomiska intressen bakom undersökningen och en gedigen bortfallsanalys har genomförts. Bortfallsanalysen visar bl.a. att ointresse för friluftsliv sannolikt inte var avgörande för om man svarat på enkäten eller inte samt att den geografiska fördelningen av bortfallet var relativt jämnt fördelad över riket (Fredman et al., 2008a, s.14). Trots detta, med anledning av ovan nämnda faktorer, bör vår undersökning ses som indikativ och den syftar till att belysa de skillnader som finns mellan storstad och landsbygd. Skillnaderna kan i verkligheten vara något större eller något mindre.

3.7 Källkritik

Datamaterialet som vi baserar vår uppsats på är en förstahandskälla. Detta innebär att vi haft direkt kontroll över respondenternas svar. Materialets reliabilitet är mycket högt och utgör grunden i en rad forskningsrapporter och tryckt litteratur. Övriga källor som används i uppsatsen är med något undantag tryckt litteratur skriven av trovärdiga författare samt statistik från Statistiska Centralbyrån

och andra svenska myndigheter. I de fall vi bedömt att en källa på ett signifikativt sätt påverkat vårt resultat har vi kontrollerat källan mot andra källor.

4. Resultat

4.1 Introduktion

I detta avsnitt presenteras våra resultat. Vi har valt att disponera kapitlet i fem sektioner som belyser olika kategorier av svar från respondenterna. Den första sektionen 4.2 avhandlar svar rörande uppfattningar om natur, den andra sektionen 4,3 redogör för uppfattningar om friluftsliv. Den tredje delen 4.4 berör vilka typer av aktiviteter som utövas och i vilken utsträckning. Den fjärde delen 4.4 belyser upplevelser av natur och friluftsliv och slutligen avhandlas i 4.5 svar på vilka faktorer respondenterna uppger påverkar utövandet av friluftsliv.

Svaren redovisas ur ett storstads-landsbygds perspektiv och behandlar respondenternas uppfattningar i de ställda frågorna. I vissa fall fördjupar vi resultatet genom att visa respondenternas uppfattningar kopplat till var de är uppväxta. De som markerat svarsalternativ 1, 2 eller 3 i enkätens fråga 8a (se appendix) ingår i den grupp som benämns landsbygd medan de som svarat 4, 5 eller 6 utgör storstad.

4.2 Uppfattning av natur

Tabell 4:1 visar resultatet på frågan ”I vilken utsträckning uppfattar du följande som natur?”.

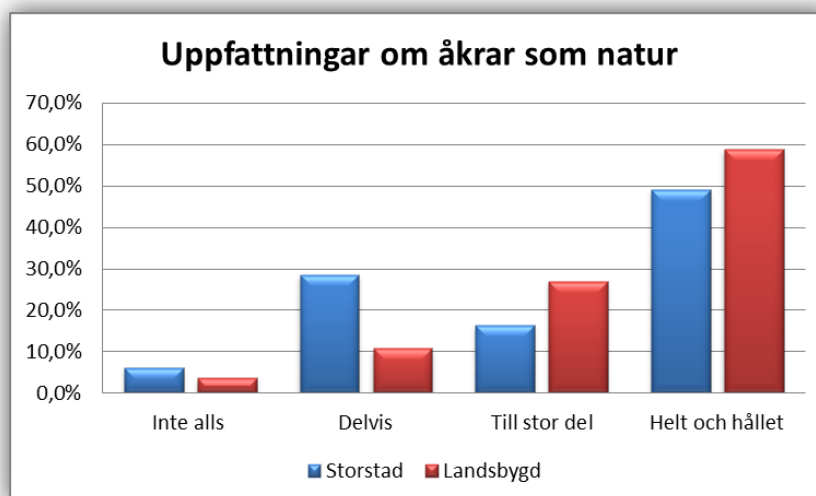
Respondenterna hade fyra svarsalternativ att välja mellan: ”Inte alls”, ”Delvis”, ”Till stor del” eller ”Helt och hållet”. Vi har valt att summera svarsalternativen ”inte alls” och ”delvis” som ett nej och ”till stor del” samt ”helt och hållet” som ett ja.

Tabell 4:1 Uppfattningar om vad som är natur. Tabellen visar % i heltal.

Table 4:1 Perceptions about what is nature. Table shows % in integer.

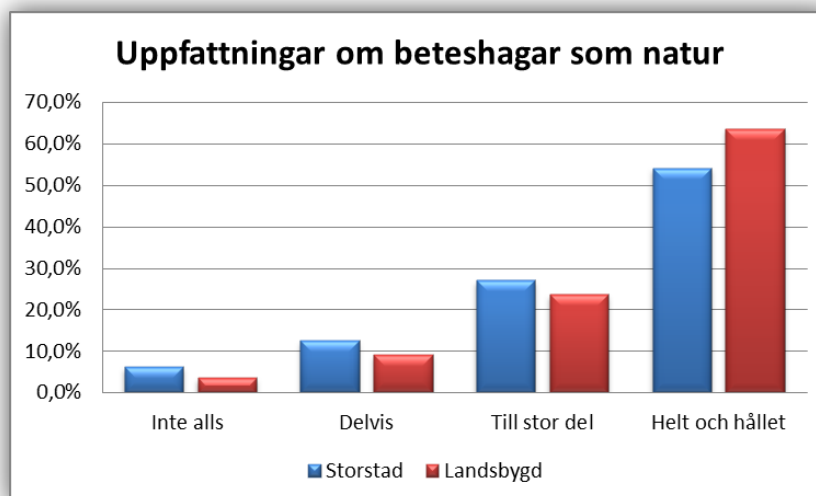
Typ av natur	Storstad		Landsbygd	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Skog	4 %	96 %	2 %	98 %
Fjäll	6 %	94 %	5 %	95 %
Fotbollsplaner	85 %	15 %	80 %	20 %

Vad det gäller skogar och fjäll så uppfattar över 90 % av respondenterna att dessa till stor del eller helt och hållet är natur. Uppfattningen av fotbollsplaner som natur anses av ca 80 % att det delvis eller inte alls är det.

Figur 4:1 Uppfattning om åkrar som natur.
Figure 4:1 Perceptions about croplands as nature.

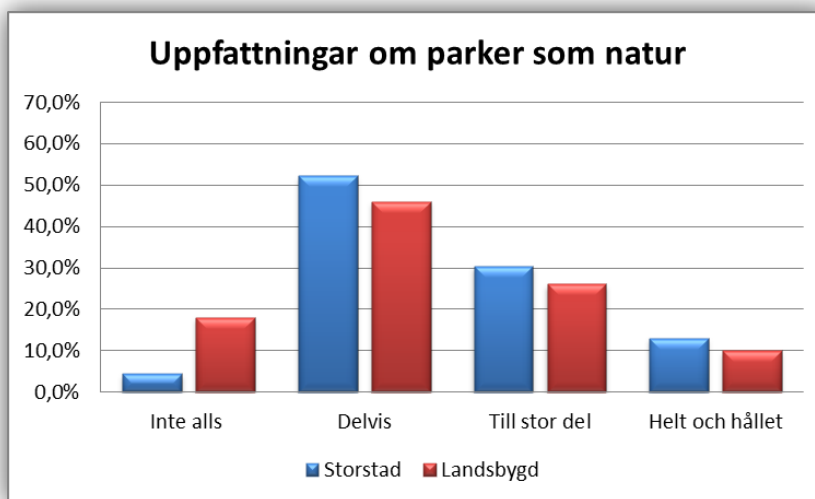
När det gäller åkrar är ca 35 % av respondenterna i storstaden tveksamma till att åkrar är natur jämfört med 14 % tveksamma från landsbygden. Åkrar uppfattas av respondenterna i betydligt högre grad som natur om de bor på landsbygden (86 %) medan tveksamheten är större bland dem som är bosatta i storstaden.

Figur 4:2 Uppfattning om beteshagar som natur.
Figure 4:2 Perceptions about green yards as nature.

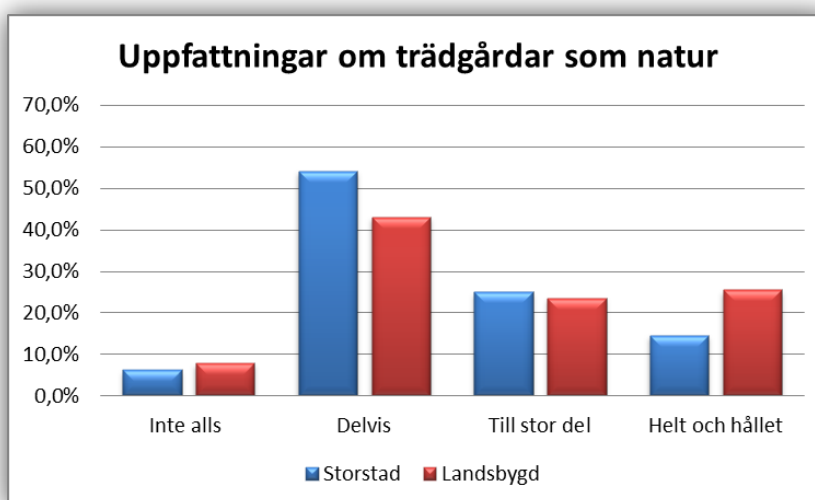
Likheterna mellan grupperna är större när det gäller att ange i vilken grad beteshagar upplevs som natur. Grupperar man ihop ”Till stor del” och ”Helt och hållet” ser vi att ca 87 % på landsbygden och ca 81 % i storstaden ser positivt på beteshagar som natur. När vi analyserar i vilken grad respondenterna är tveksamma blir resultatet att ca 19 % i storstaden är tveksamma jämfört med ca 13

% på landsbygden. Slutligen visar figuren att de som svarat ”helt och hållet” är i klar majoritet på landsbygden medan de som svarat ”inte alls” är i majoritet i storstaden.

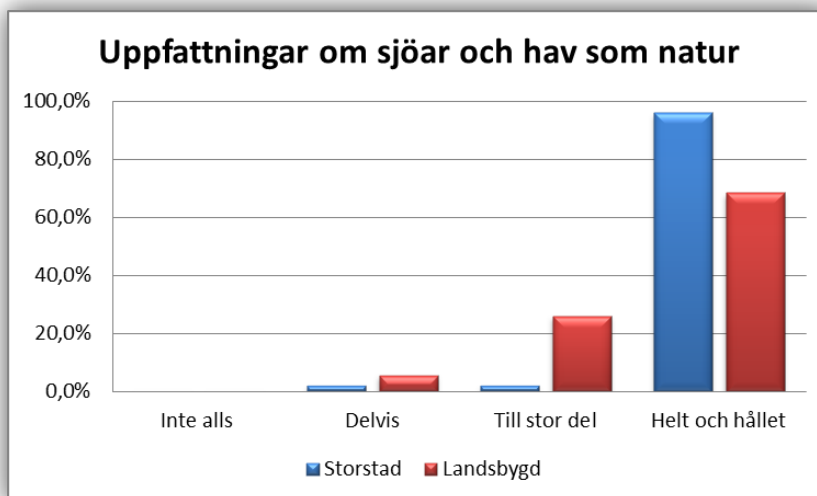
Figur 4:3 Uppfattning om parker som natur.
Figure 4:3 Perceptions about parks as nature.

Figur 4:3 visar att en stor del av respondenterna är skeptiska till att parker kan uppfattas som natur. Sammantaget visar diagrammet att respondenterna på landsbygden är betydligt mer tveksamma till att parker är natur. Största skillnaden mellan grupperna syns under svarsalternativet ”Inte alls” (18 % respektive 4 %) även om parker som natur generellt upplevs med viss skepsis.

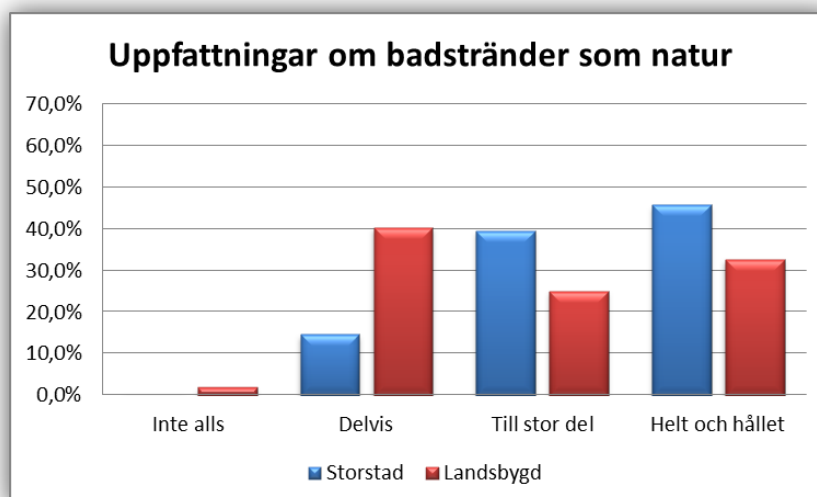
Figur 4:4 Uppfattning om trädgårdar som natur.
Figure 4:4 Perceptions about gardens as nature.

När det gäller trädgårdar är respondenterna i storstad något mer tveksamma än de på landsbygd. Av dem som tycker att trädgårdar helt och hållet är natur bor en majoritet på landsbygden.

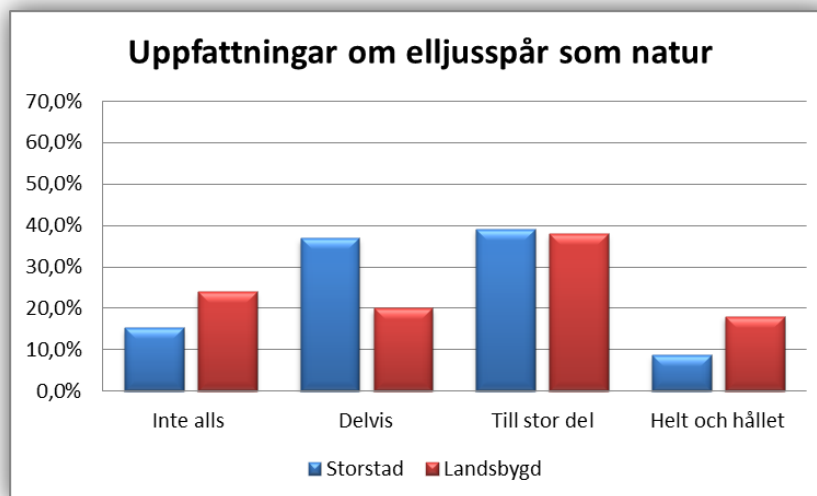
Figur 4:5 Uppfattning om sjöar och hav som natur.
 Figure 4:5 Perceptions about lakes and oceans as nature.

På frågan om man uppfattar sjöar och hav som natur är de flesta oavsett bostadsort positiva. Dock finns det stora skillnader vad avser svarsalternativet ”Helt och Hållet”. Figur 4:5 visar att nästan alla (ca 96 %) i storstaden uppfattar sjöar och hav som natur medan landsbygdsgruppen är mer tveksam.

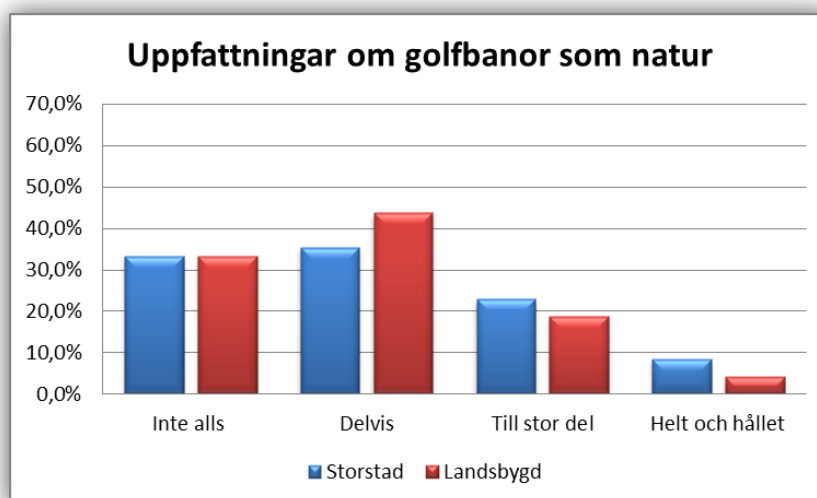
Figur 4:6 Uppfattning om badstränder som natur.
 Figure 4:6 Perceptions about beaches as nature.

När det gäller badstränder som natur är skillnaden mellan grupperna större vilket visas i figur 4:6. Det är tydligt att storstadsgruppen i högre grad upplever badstränder som natur.

Figur 4:7 Uppfattning om elljusspår som natur.
 Figure 4:7 Perceptions about illuminated ski track as nature.

I figur 4:7 visas uppfattningar avseende elljusspår som natur. Landsbygdsgruppen är mer splittrad än storstadsgruppen då de svarande i högre grad angivit dels att ”Helt och Hållet” är natur men också att det ”inte alls” är natur. När vi summerar ”Till stor del” och ”Helt och hållet” blir resultatet att ca.56 % på landsbygden och ca 48 % i storstaden är positiva i uppfattningen om att elljusspår kan upplevas som natur.

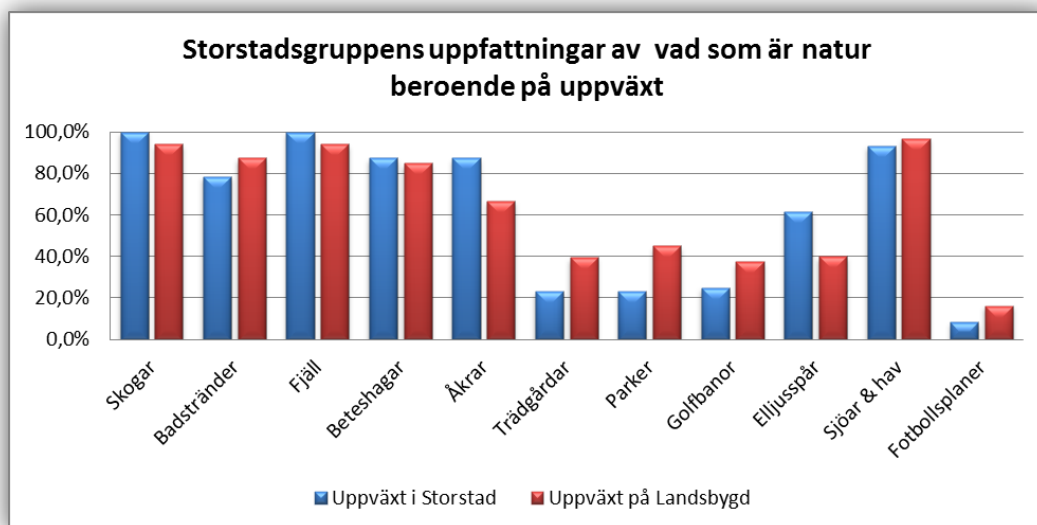

Figur 4:8 Uppfattning om golfbanor som natur.
 Figure 4:8 Perceptions about golf greens as nature.

Som figur 4:8 visar uppfattar respondenterna i storstaden i något högre grad golfbanor som natur, dock är båda grupperna i stort tveksamma till golfbanor som natur.

För att kunna urskilja om uppfattningar av vad som är natur påverkas av var respondenterna är uppväxta har vi delat in våra två grupper i två undergrupper: uppväxta på landsbygd och uppväxta i storstad. I figurerna nedan har vi slagit ihop svarsalternativen ”Till stor del” och ”Helt och hållet” vilket ger oss en indikation på hur positivt eller negativt respondenterna upplever miljöerna som natur beroende på var de är uppväxta.

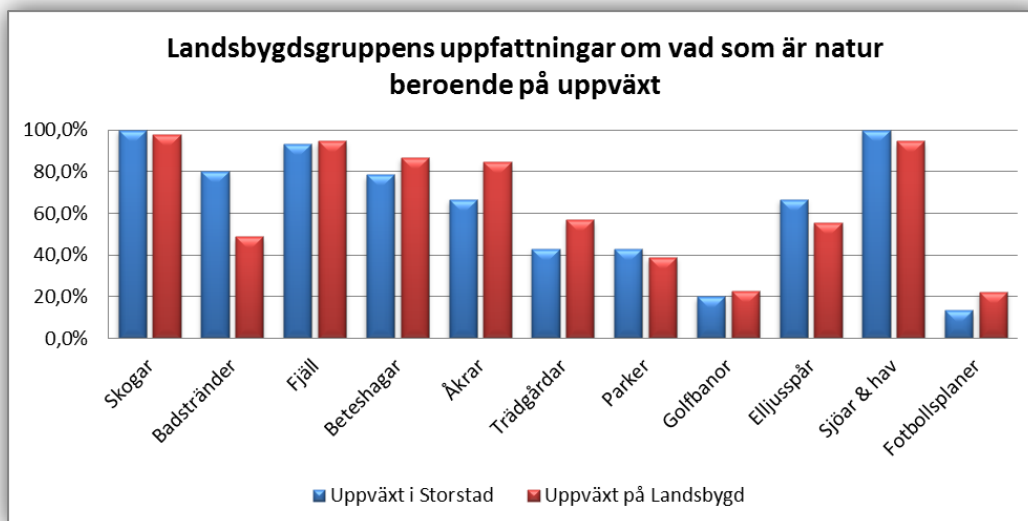
Av våra respondenter är cirka 30 % av storstadsborna inflyttade från landsbygden och samma förhållande gäller på landsbygden.

Figur 4:9 Uppfattningar av vad som är natur beroende på var respondenterna i storstaden växt upp.

Figure 4:9 Perceptions about what is nature depending on where the respondents in the urban area grew up.

Figur 4:9 visar att de som är uppväxta på landsbygd men flyttat till storstad anser i större utsträckning att åkrar inte är natur trots att figur 4:1 tydligt visar att landsbygdsborna i betydligt större grad anser att åkrar är natur. Däremot upplevs trädgårdar och parker som natur i högre utsträckning vilket påverkar resultatet i figurerna 4.4 och 4.5. Om de som är uppväxta på landsbygden tagits bort från storstadsgruppen hade både parker och trädgårdar uppfattats natur i mindre utsträckning. Golfbanor upplevs också som natur i större utsträckning om man är uppväxt på landsbygd men bor i storstad.

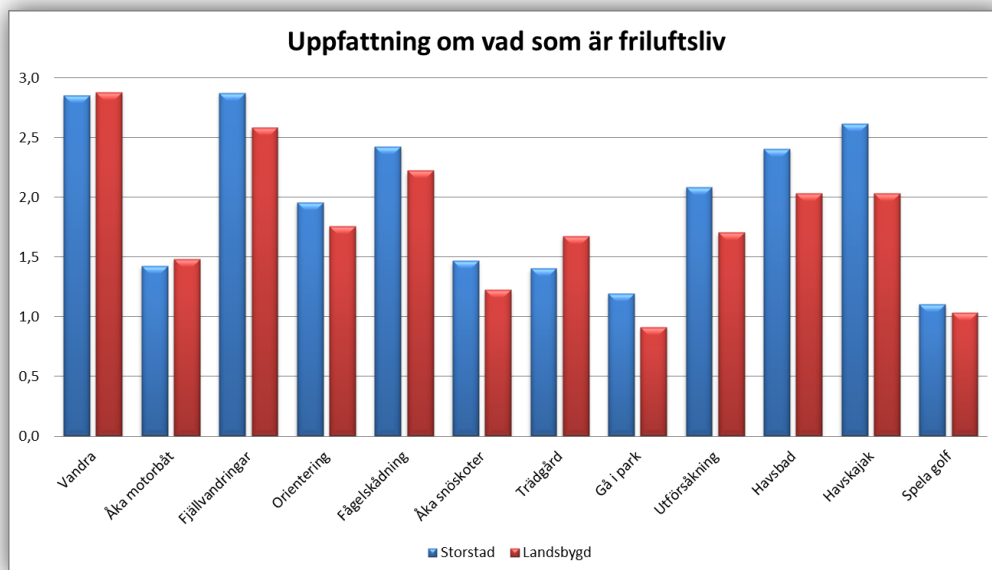
Figur 4:10 Uppfattningar av vad som är natur beroende på var respondenterna på landsbygden växt upp.
Figure 4:10 Perceptions about what is nature depending on where the respondents in the rural area grew up.

De som flyttat från storstaden till landsbygden upplever i lägre utsträckning att trädgårdar, åkrar och beteshagar är natur vilket visas i figur 4:10. Åkrar och trädgårdar hade upplevts som natur i ökad omfattning om den till landsbygden inflyttade gruppen tagits bort ur resultatet (jmf. fig. 4:1 och 4:4). Detsamma gäller i någon mån uppfattningen om beteshagar. Sjöar och hav uppfattas av dem som är uppväxta i storstaden i större grad som natur.

När vi analyserar figurerna 4:9 och 4:10 tillsammans finner vi både likheter och skillnader som visar att uppväxtplatsen påverkar hur man upplever natur. På frågorna om parker, badstränder, beteshagar, fjäll, sjöar och hav samt åkrar visar resultatet omvända attityder. Däremot finns en samstämmig uppfattning beroende på uppväxt vad det gäller trädgårdar, skogar, golfbanor, fotbollsplaner och elljusspår.

4.3 Uppfattning av friluftsliv

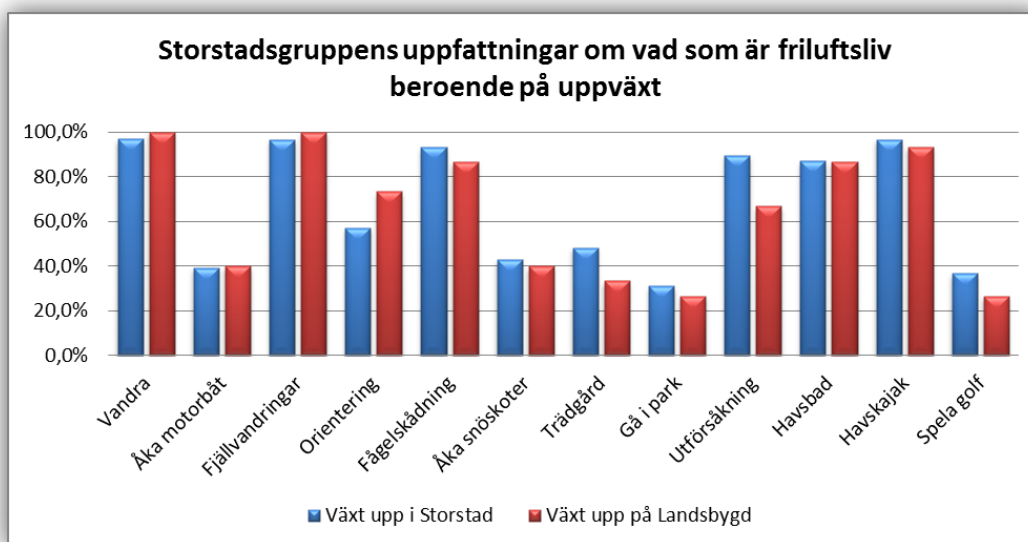
I figuren nedan visas i vilken grad respondenterna uppfattar vissa aktiviteter som friluftsliv. Frågan som ställdes i enkäten var "I vilken utsträckning anser du att följande är friluftsliv?" Respondenterna fick fyra svarsalternativ där svarsalternativen var "Inte alls", "Delvis", "Till stor del", "Helt och hållet" samt "Vet ej". Vi poängsatte svarsalternativen enligt följande: Inte alls=0p, Delvis=1p, Till stor del=2p och, Helt och hållet=3p. Vi summerade därefter totalpoängen för gruppen och delade med antalet respondenter i gruppen vilket gjorde att vi fick ett medelvärde mellan 0 och 3. Vet ej= bortfall.

Figur 4:11 Uppfattning om vilka aktiviteter som är friluftsliv. Aktivitetsgrad.
 Figure 4:11 Perceptions about which activities are out-door recreation. Activity rate.

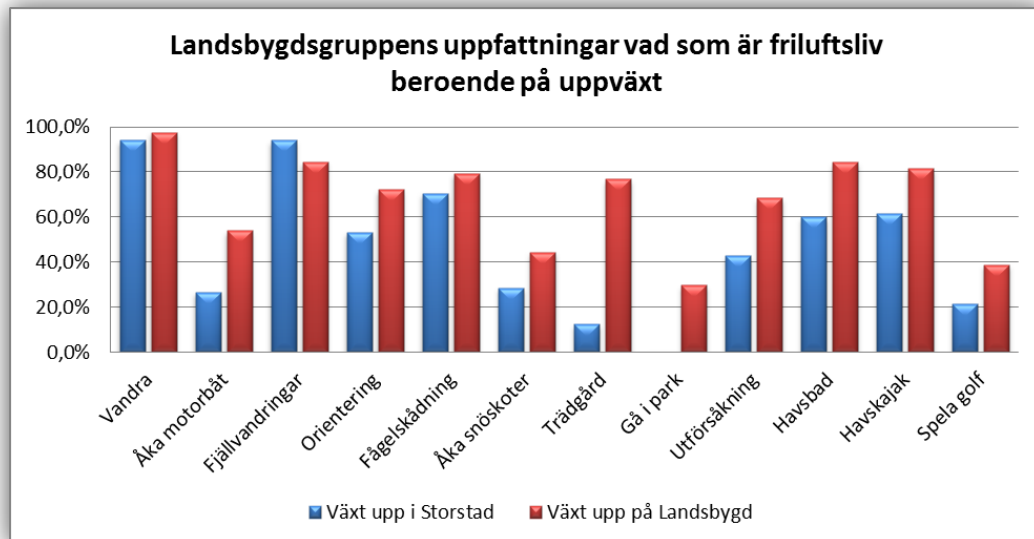
Figur 4:11 visar att de som bor i storstad i större utsträckning uppfattar fler aktiviteter som friluftsliv. De som bor på landsbygd uppfattar dock t.ex. trädgårdsaktiviteter och åka motorbåt som friluftsliv i högre utsträckning.

I de följande två figurerna har vi återigen separerat grupperna beroende på var de är uppväxt.

Figur 4:12 Uppfattningar om vad som är friluftsliv beroende på var respondenterna i storstad växt upp.
 Figure 4:12 Perceptions about which activities are out-door recreation depending on where the respondents in the urban area grew up.

Figur 4:12 visar att de som är uppväxta i storstad och bor kvar i större utsträckning uppfattar flertalet aktiviteter som friluftsliv, t.ex. orientering uppfattas som friluftsliv i högra grad av dem som växt upp på landsbygd. Svaren från grupperna är annars homogena.

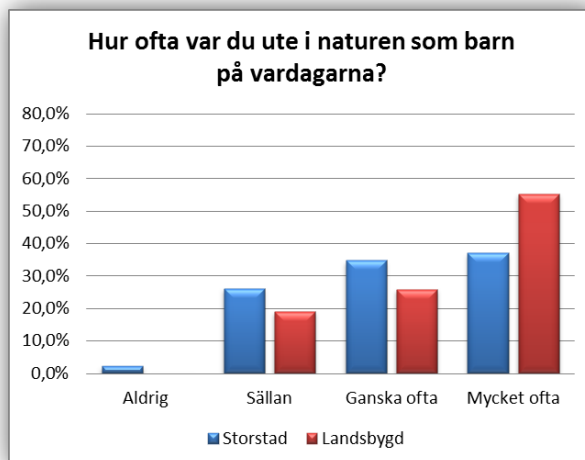
Figur 4:13 Uppfattningar om vad som är friluftsliv beroende på var respondenterna på landsbygd växt upp.
Figure 4:13 Perceptions about which activities are out-door recreation depending on where the respondents in the rural area grew up.

Av dem som idag bor på landsbygden men som har växt upp i storstad syns en tydlig skillnad mot dem som är uppväxta på landsbygden och bor där. Figur 4:13 visar att de i samtliga fall i lägre grad uppfattar aktiviteterna som friluftsliv med ett undantag för fjällvandringar.

Vid en jämförelse av figur 4:12 och 4:13 visar staplarna att de som har växt upp i storstad men flyttat till landsbygden i väsentlig grad är mer tveksamma till ovanstående aktiviteter som friluftsliv. I gruppen som är uppvuxen på landsbygd är resultaten ganska samstämmiga förutom när det gäller trädgård där de som flyttat till storstad i högre utsträckning uppfattar detta som friluftsliv än de som bor kvar på landsbygd

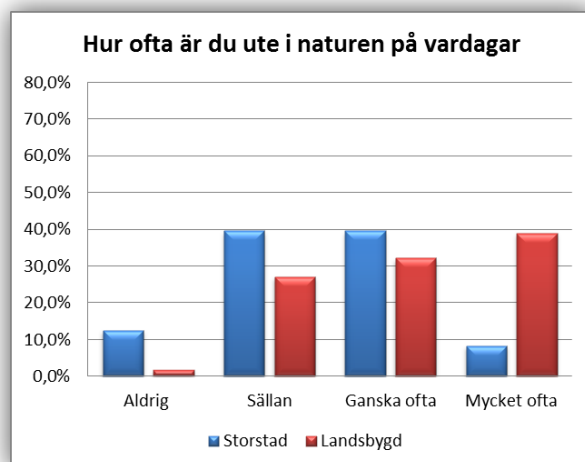
4.4 Friluftaktiviteter

Följande figurer 4:14 - 4:17 visar hur ofta respondenterna vistats ute i naturen på vardagar och helger under det senaste året samt hur ofta de var ute i naturen som barn på vardagarna och helger. Figureerna visar de fyra svarsalternativ som respondenterna hade: aldrig, sällan, ganska ofta och mycket ofta.

Figur 4:14 Hur ofta respondenterna var ute i naturen på vardagar när de var barn.
Figure 4:14 How often the respondents were out-doors in the nature on weekdays as child.

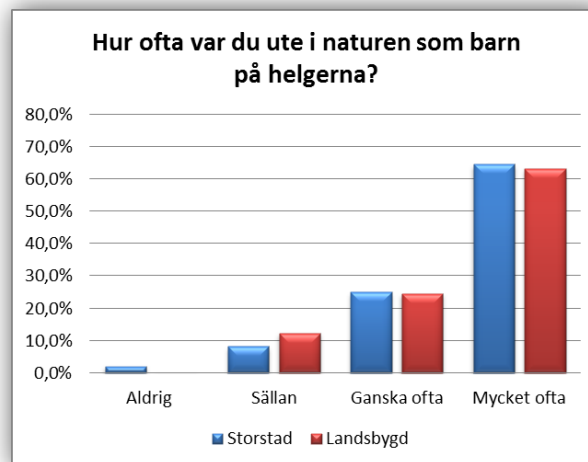
Figur 4:14 visar att en stor andel av respondenterna, ca 81 %, som är uppvuxna på landsbygd var ute i naturen ofta på vardagarna när de var barn. En stor majoritet av respondenterna som vuxit upp i storstad var också ute ofta i naturen på vardagarna. Figuren visar även att fler personer i storstad än på landsbygd aldrig eller sällan varit ute i naturen som barn.

Figur 4:15 Hur ofta respondenterna idag är ute i naturen på vardagarna.
Figure 4:15 How often the respondents are out-doors in nature on weekdays today.

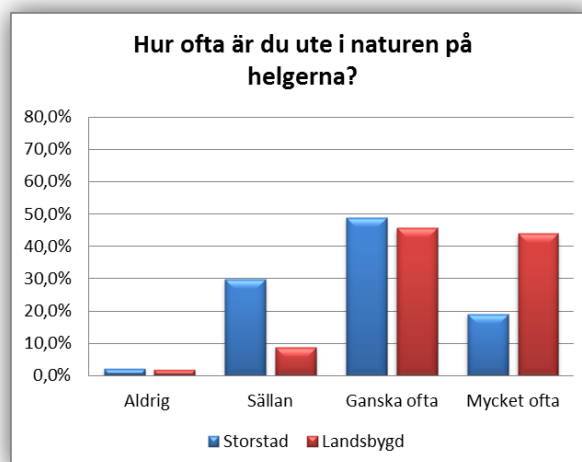
En klar majoritet personer på landsbygd är ute mer i naturen på vardagar än i storstad vilket visas i figur 4:15. Figuren visar även att ca 52 % av respondenterna i storstad uppger att de aldrig eller sällan är ute i naturen på vardagarna jämfört med ca 28 % av respondenterna på landsbygd.

Det vardagliga användandet av naturen visar en ganska tydlig tendens. Att de som bor på landsbygd dels var ute i naturen mer som barn men också att de är ute i naturen oftare nu.

Figur 4:16 Hur ofta respondenterna var ute i naturen på helgerna som barn.
Figure 4:16 How often the respondents were out-doors in nature on weekends as child.

Det finns en likhet i hur ofta man var ute i naturen som barn på helgerna vilket visas i figur 4:16. Respondenterna som vuxit upp på landsbygd och i storstad var ute ganska ofta eller mycket ofta ute i naturen som barn på helgerna.

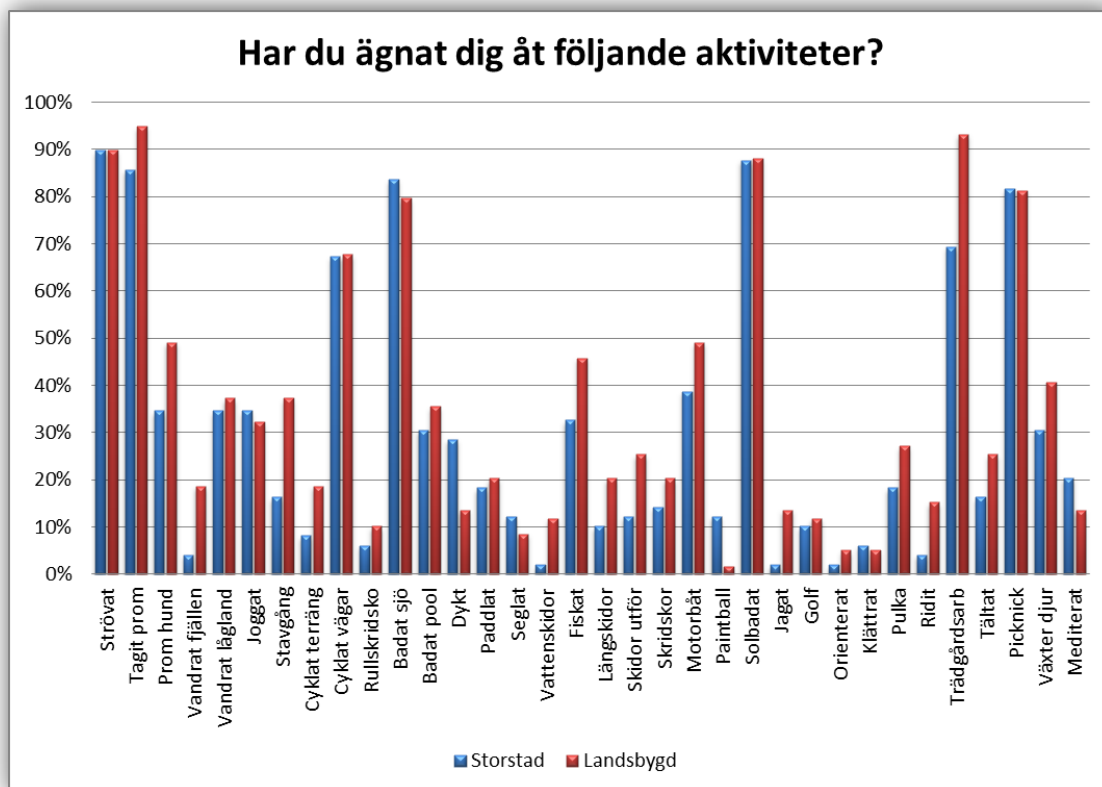

Figur 4:17 Hur ofta respondenterna idag är ute i naturen på helgerna.
Figure 4:17 How often the respondents are out-doors in nature on weekends today.

Figuren ovan visar att en stor andel av respondenterna på landsbygd, ca 89 %, är ute ganska ofta eller mycket ofta i naturen på helgerna. I storstad uppger ca 68 % att de var ute i naturen ganska ofta eller mycket ofta på helgerna. Endast 11 % av respondenterna på landsbygd var aldrig eller sällan ute i naturen på helgerna jämfört med ca 32 % av respondenterna i storstad.

En djupare analys av enkätsvaren visar att respondenterna som flyttat från storstad var ute i naturen i lägre grad än de som bor kvar samt att de i lägre utsträckning var ute i naturen som barn än de som bor kvar på landsbygd.

I figur 4:18 som presenteras härnäst uppger respondenterna vilka aktiviteter de utövat under det senaste året (2007). I denna fråga fick respondenterna välja mellan 44 olika aktiviteter. Vi har valt att inkludera vissa aktiviteter och exkludera andra från figuren. De aktiviteter som vi valt att inte visa i figuren är: åka skateboard, åka snowboard, gå med snöskor, bedriva geocaching, kört/åkt hundspann, sportflugit motor- eller segelflygplan och flyga drake. Anledningen att dessa aktiviteter är exkluderade är att det statistiska underlaget var för litet i kombination med små skillnader.

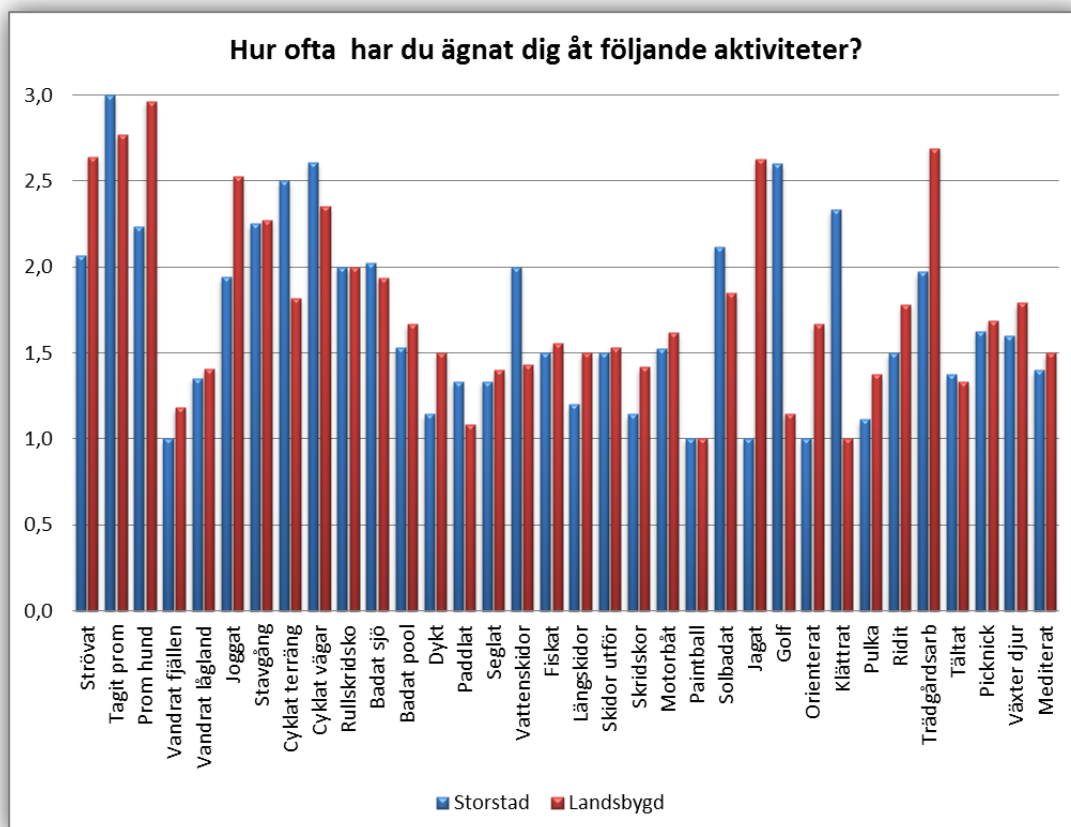

Figur 4:18 Vilka aktiviteter som respondenterna har ägnat sig åt under det senaste året.
Figure 4:18 Which out-door activities the respondents has carried out during the past year.

De aktiviteter med över 70 % utövare i både storstad och på landsbygd är: strövat i skog och mark, tagit promenader, cyklad på vägar, badat i sjö, solbadat och haft picknick. Trädgårdsarbete är något

som fler på landsbygd ägnat sig åt, ca 93 % utav respondenterna, medan i storstad så har 69 % av respondenterna ägnat sig åt detta under det senaste året. Figuren ovan visar att det finns skillnader i vilka aktiviteter man utför beroende på vart man bor. Fler respondenter i storstad har dykt, seglat, joggat, spelat paintball, klättrat och mediterat än på landsbygd. De aktiviteter som hade fler utövare på landsbygd är promenera med hund, stavgång, bada i pool, paddla kanot, åka rullskridskor, skridskor, längdskidor, vattenskidor, motorbåt, utförsåkning, jagat, tältat, ridit, åkt pulka och spela golf. Vi kan i figur 4:18 se att respondenterna på landsbygd har ägnat sig åt fler aktiviteter än de i storstad, 27 respektive 7 aktiviteter.

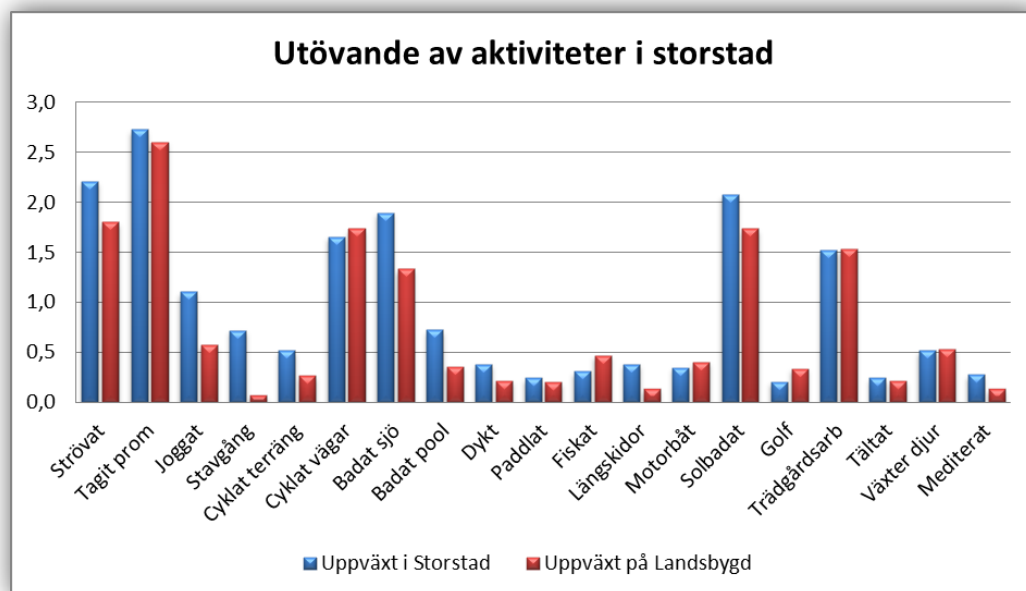
I figur 4:19 visas i vilken omfattning respondenterna ägnat sig åt de olika aktiviteterna. I enkätfråga 10 fick respondenterna uppge ”hur många gånger har du ägnat dig åt respektive aktivitet utomhus under fritiden under det senaste 12 månader?”. I enkäten fanns 5 svarsalternativ: Ingen gång, 1-5 ggr, 6-20 ggr, 21-60 ggr och mer än 60 ggr. Genom att värdera svarsalternativen enligt en poängskala där ”ingen gång” är = 0p och ”mer än 60ggr” = 3p, kunde vi summera respondenternas svar. Därefter delade vi den summerade poängen med antalet respondenter i respektive grupp och därmed fick en poängskala från 0-3.

Figur 4:19 Hur ofta respondenterna ägnat sig åt följande aktiviteter under det senaste året. Aktivitetsgrad.
 Figure 4:19 How often the respondents has carried out the following activities during the past year. Activity rate.

Med hjälp av figur 4:19 förklaras i vilken omfattning respondenterna utövar de olika aktiviteterna. Figuren visar bara den omfattningen bland dem som angivit att de någon gång utfört aktiviteten. Vi kan se att vissa aktiviteter utövas i en större omfattning i storstad medan andra aktiviteter på landsbygden. Figuren visar att respondenterna på landsbygd strövar, promenarar med hund, vandrar i fjäll och lågland, joggar, badar i pool, dyker, åker längskidor, skridskor, jagar, orienterar, åker pulka, arbetar med trädgård och mediterar fler gånger än de i storstad. Respondenterna i storstad däremot tar fler promenader, cyklar i terräng och på vägar, åker vattenskidor, solbadar och klättrar mer än respondenterna på landsbygd. Vissa aktiviteter som att åka skridskor, utförsåkning, ha picknick, spela paintball, åka motorbåt, fiska och segla gör man lika mycket på landsbygd som i storstad. I figur 5:18 visades att respondenterna på landsbygd ägnade sig åt fler aktiviteter och när detta analyseras djupare med hjälp av figur 4:19 blir resultatet att aktiviteterna generellt även utförs oftare.

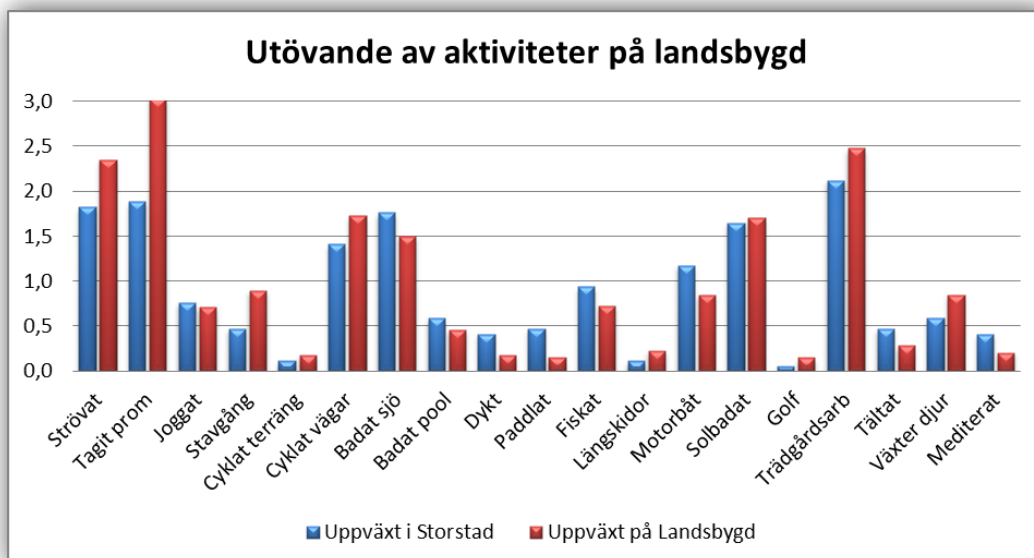
I figur 4:20 och 4:21 åskådliggörs om respondenternas uppväxtmiljö kan ha påverkat hur ofta de utövar de olika utomhusaktiviteterna.

Figur 4:20 vilken omfattning respondenterna i storstad utövar olika aktiviteter beroende på vart det har vuxit upp som barn. Aktivitetsgrad.

Figure 4:20 Which extent the respondents in the urban area carries out different activities depending on where they grew up as child. Activity rate.

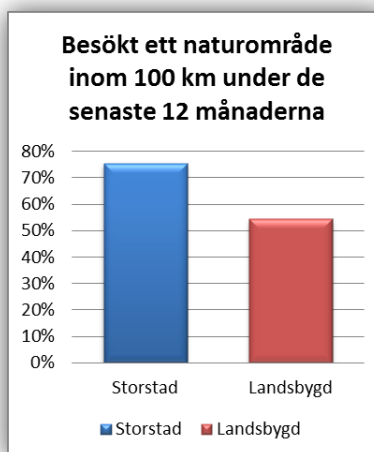
I figur 4:20 visas att vissa utomhusaktiviteter utövas olika beroende på vart respondenterna i storstad har vuxit upp. Respondenterna som vuxit upp i storstad tenderar att utöva de flesta aktiviteter oftare än de som vuxit upp på landsbygd.

Figur 4:21 vilken omfattning respondenterna på landsbygd utövar olika aktiviteter beroende på vart det har vuxit upp som barn. Aktivitetsgrad.

Figure 4:21 Which extent the respondents in the rural area carries out different activities depending on where they grew up as child. Activity rate.

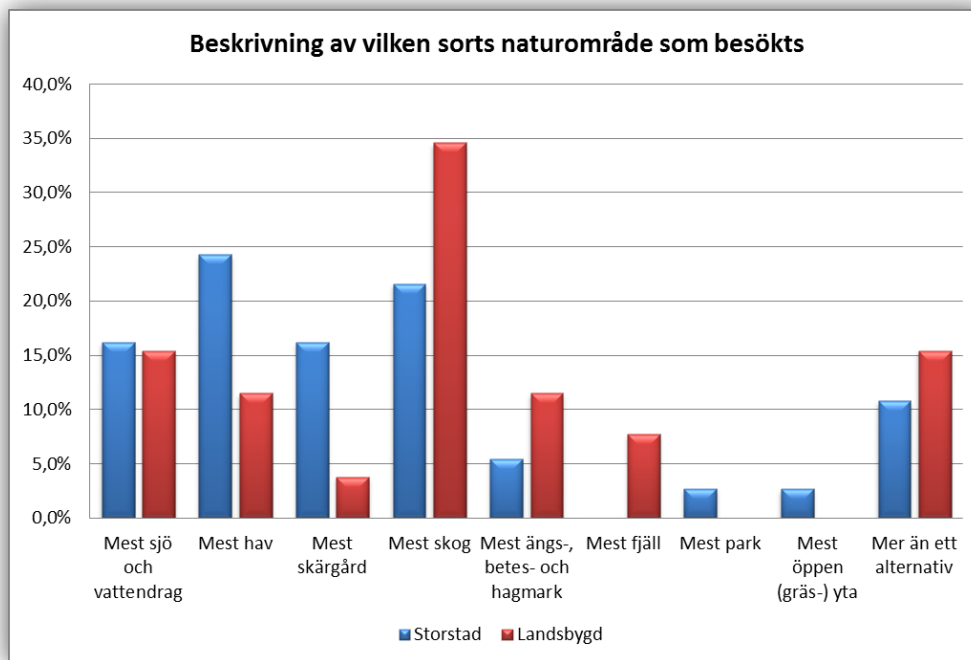
I figur 4:21 kan vi se att aktiviteter som ströva i skog och mark, ta promenad, gå med stavgång, cykla på vägar, trädgårdsarbete och studera växter och djur görs oftare om man har vuxit upp på landsbygd. De som vuxit upp i storstad joggar, åker motorbåt, fiskar, paddlar kanot, badar i sjö, dyker, tältar och mediterar oftare än de som vuxit på landsbygd.

Figur 4:22 Har besökt ett naturområde inom 100 km från bostaden under de senaste 12 månaderna.

Figure 4:22 Have visited a nature area within 100km from their dwelling during the past year.

I figur 4:22 visas att tre fjärdelar av respondenterna i storstad har besökt ett naturområde medan 54 % av respondenterna på landsbygd har gjort det.

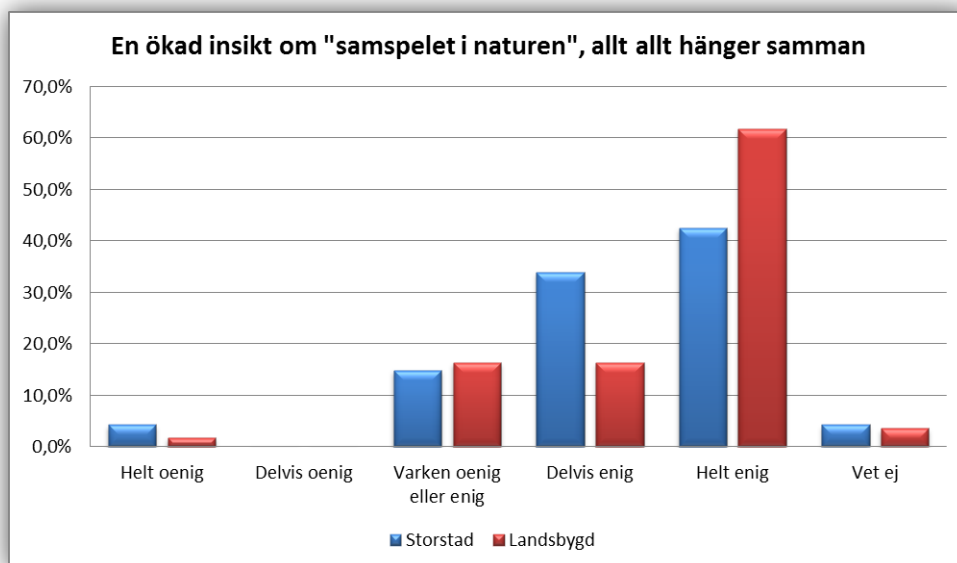

Figur 4:23 Vilken sorts naturområde som respondenterna besökt.
 Figure 4:23 What kind of nature area the respondents have visited.

Det finns klara skillnader i vilken sorts naturområde respondenterna besökt under det senaste året. Figur 4:23 visar att respondenterna på landsbygd till störst del har besökt skogar, ängs- betes- och hagmark samt fjäll medan respondenterna i storstad i huvudsak besökt naturområden med kopplingar till sjöar och hav.

4.5 Upplevelser av natur och friluftsliv

Figur 4:24 besvarar i vilken mån naturvistelser får respondenten att känna eller uppleva en ökad insikt om "samspelet i naturen", att allt hänger samman. Två andra frågor ställdes under denna fråga. Dels om naturvistelser får respondenten att känna eller uppleva en känsla av att staden är beroende av den omgivande naturen dels om naturvistelser får respondenten att känna eller uppleva en känsla av att jag själv (läs respondenten) och alla människor hör samman med, och ingår i naturen. Det finns inga signifikativa skillnader utan respondenterna i både storstad och på landsbygd svarar att de är helt eniga eller delvis eniga om båda påståendena.

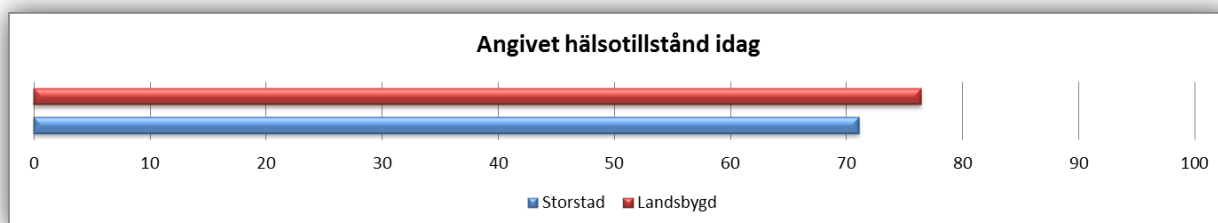

Figur 4:24 Vad respondenter upplever eller känner av att vistas i naturen.

Figure 4:24 What the respondents experience or feel by being in the nature.

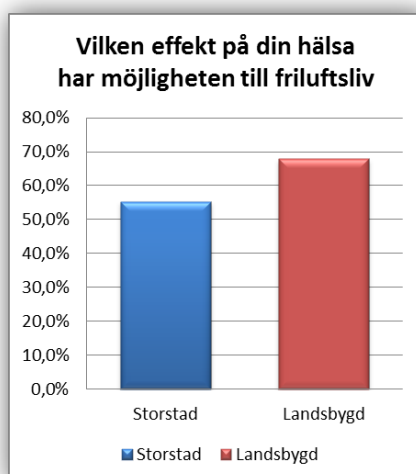
En klar majoritet av respondenterna på landsbygd anser, som visas i figur 4:24, att de var helt eniga om de får en ökad insikt om samspelet med naturen när de vistas i naturen. I storstad anser också en stor del av respondenterna att de får en ökad insikt, 42 %, samtidigt upplever 34 % att de delvis håller med i den uppfattningen.

Nedan följer ett antal diagram som beskriver respondenternas uppfattning om den egna hälsan och förhållandet mellan hälsotillstånd och möjlighet till utövande av friluftsliv. Respondenterna har i enkäten angivit hur de upplever sitt hälsotillstånd på en skala från 0 till 100, där 0 innebär "sämsta tänkbara tillstånd" och 100 "bästa tänkbara tillstånd".

Figur 4:25 Självuppfattat hälsotillstånd på en skala från 0-100.
 Figure 4:25 Self-perceptions about their health status on a scale from 0-100.

Genom att göra en värdering av hälsotillståndet totalt på landsbygd och i storstad blir resultatet att man på landsbygden upplever sig ha ett något bättre hälsotillstånd generellt. De har också på en fråga med samma variabler som nämnts ovan fått svara på hur deras hälsotillstånd skulle vara om de ”inte alls haft möjlighet att utöva friluftsliv”

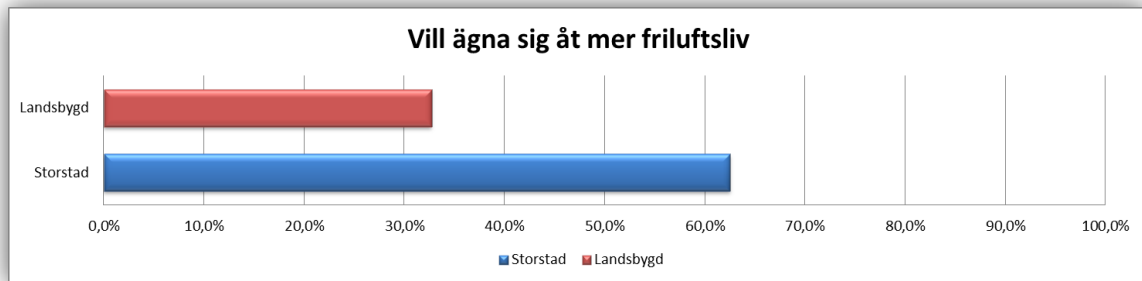
Figur 4:26 Hur möjligheten till friluftsliv påverkar deras hälsa.
 Figure 4:26 How the possibilities to outdoor recreations effects their health.

Respondenterna har i figur 4:26 kategoriserats i två grupper. Den första gruppen utgörs av dem som upplever att möjligheten till friluftsliv har en stor eller mycket stor betydelse för hälsan och den andra gruppen består av dem som upplever att möjligheten till friluftsliv har en liten eller ingen effekt på hälsan. Figuren visar dem som har svarat att friluftsliv har en stor eller mycket stor påverkan på det självuppfattade hälsotillståndet.

Figuren ovan visar att respondenterna som bor på landsbygden sätter en större tilltro till friluftslivet som påverkansfaktor för hälsan. De respondenter som uppger att möjligheten till friluftsliv inte har någon som helst inverkan på hälsotillståndet bor i en större grad i storstaden.

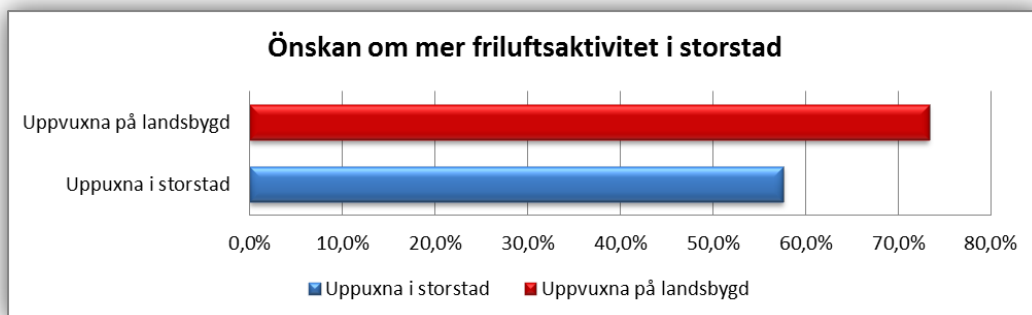
4.6 Vad påverkar friluftslivet?

I enkätfråga 10 (se appendix) fick respondenterna svara på ifall det fanns någon aktivitet de ville ägna sig mer åt. Svartalternativen var nej eller ja. Ifall respondenterna hade svarat ja fick de utveckla vilken aktivitet de ville ägna sig mer åt på vardagar, helger och semester. Följande figur 4:27 kommer redogöra ifall respondenterna vill ägna sig mer åt mer friluftaktiviteter.

Figur 4:27 Vill ägna sig åt mer friluftaktiviteter.
Figure 4:27 Wants to perform more outdoor activities.

Som visas i figur 4:27 finns det en större andel i storstaden än på landsbygden som vill ägna sig åt mer friluftaktiviteter idag. På landsbygden är en klar majoritet istället nöjda med det friluftsliv som utövas och önskar därmed inte ägna sig åt mer aktiviteter i samma utsträckning.

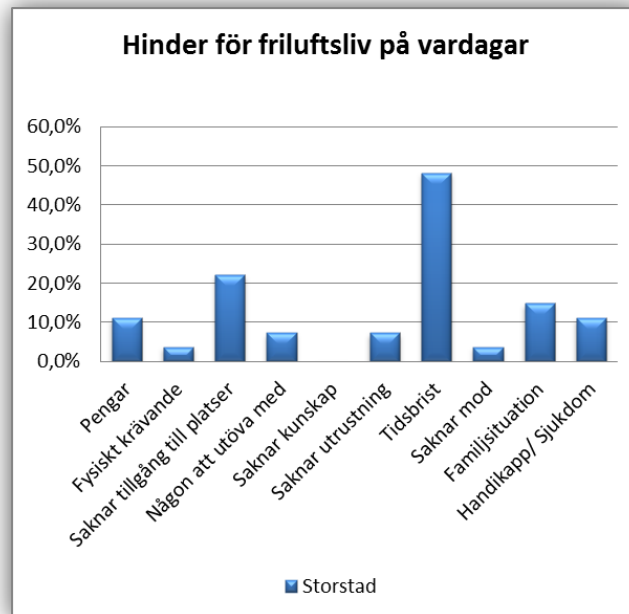

Figur 4:28 Önskan om mer friluftaktivitet i storstaden beroende på var respondenterna vuxit upp.
Figure 4:28 Desire to more outdoor activities in the urban area depending on where they grew up.

I figur 4:27 kan vi se att ca 62 % av respondenterna i storstaden ville utöva mer friluftaktiviteter idag. Med hjälp av figur 4:28 som visas ovan kan vi analysera djupare var de som ville utöva mer friluftsliv i storstaden är uppväxta. Cirka 73 % av respondenterna som är uppväxta på landsbygd vill utöva mer friluftslivsaktiviteter idag jämfört med ca 57 % av respondenterna som är uppväxta i storstad.

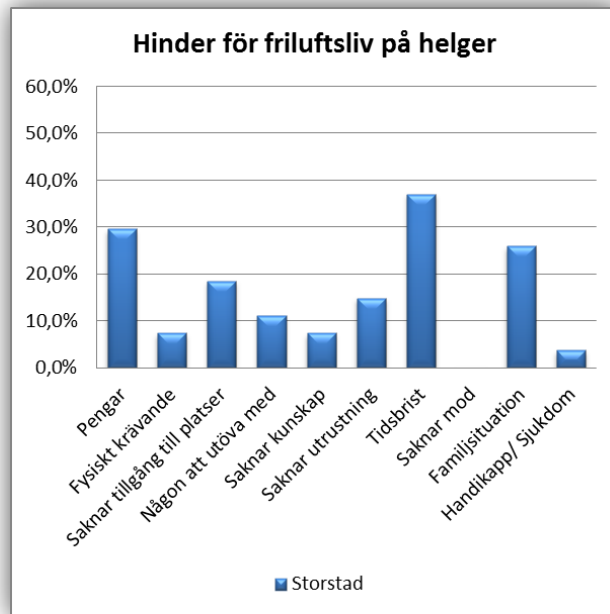
De följande figurerna 4:29 - 4:31 är en fördjupning och skall ses i ljuset av fig. 4:27 där respondenterna i storstad i högre grad önskar utöva mer friluftsliv än respondenterna på landsbygd.

Figureerna nedan visar vad respondenterna i storstad upplevde som de största hindren för utövandet av friluftsliv på vardagar, helger och på semestern. Varje respondent hade möjligheten att uppge flera svarsalternativ i denna fråga så därför kommer summan av staplarnas procentsatser att överstiga hundra procent. Nedan presenteras de hinder som de flesta upplevde var de största.

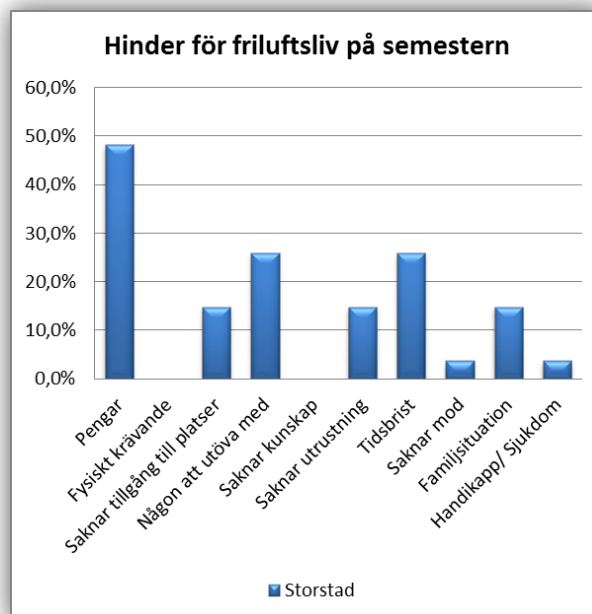
Figur 4:29 Hinder för utövning av friluftslivet på vardagar för respondenterna i storstad
 Figure 4:29 Obstacles with performing outdoor activities on weekdays for the respondents in the metropolis

I figuren ovan uppger respondenterna i storstaden att de största hindren för utövning av friluftslivet var tidsbrist (48 %), att de saknar tillgång till lämpliga platser (22 %), familjesituationen (ca 15 %) och pengar (11 %) samt handikapp/sjukdom (11 %). Tidsbristen är det största hindret för utövning av friluftsliv på vardagar.

Figur 4:30 Hinder för utövning av friluftslivet på helger för respondenterna i storstaden
 Figure 4:30 Obstacles with performing outdoor activities on weekends for the respondents in the metropolis

När det gäller vad respondenterna i storstad upplever som de största hindren på helger är tidsbrist (37 %), pengar (29 %), familjesituation (26 %) de mest upplevda hinder. Beträffande hindren för själva utförandet av friluftslivet så uppger 18 % att de saknar lämpliga platser, 14 % att de saknar utrustning och 11 % saknar någon att utöva friluftslivet med.

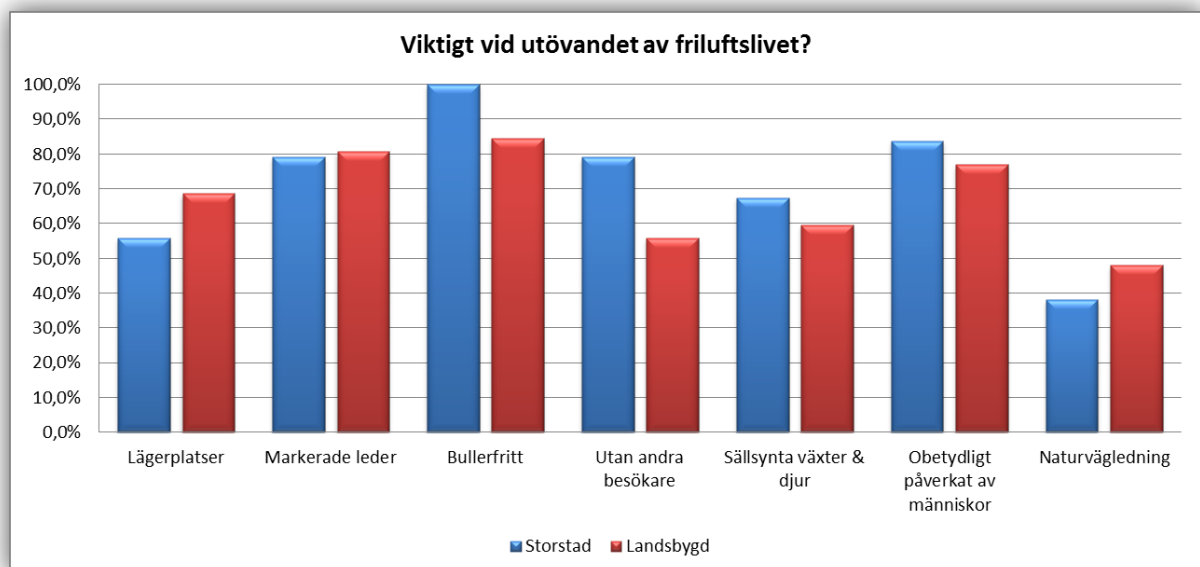
Figur 4:31 Hinder för utövning av friluftslivet på semestern för respondenterna i storstaden
 Figure 4:31 Obstacles with performing outdoor activities on their vacation for the respondents in the metropolis

I figur 4:31 visas att respondenterna upplever att de största hindren för att utövningen av friluftslivet på semestern är pengar (48 %), tidsbrist (26 %) och någon att utöva (25 %).

Under semestern uppger färre respondenterna familjesituation och saknaden av lämplig plats som större hinder jämfört med vardagar och helger.

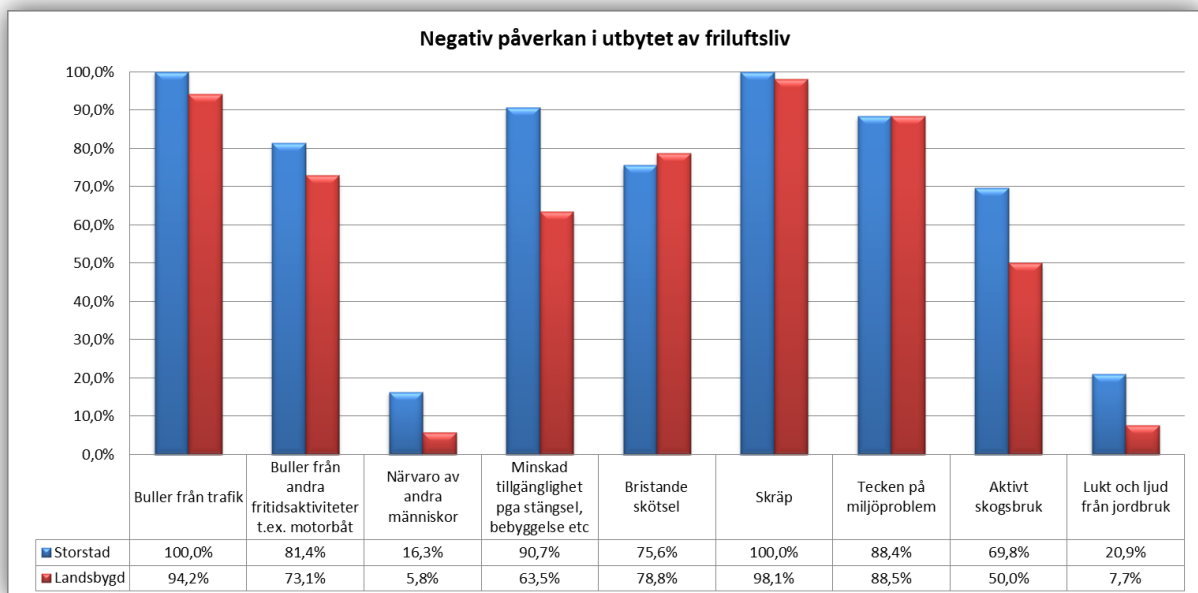
På landsbygd anger respondenterna ungefär samma orsaker som hinder för utövning av friluftsliv men det är betydligt färre respondenter som svarar att de önskar utöva mer friluftsliv.

I figur 4:32 analyseras i vilken grad respondenterna tycker att olika faktorer påverkar friluftslivet negativt och positivt. Respondenterna fick ta ställning till följande: ”Att det finns iordninggjorda lägerplatser med toalett, soptunnor, eldstad, mm”, ”Att det finns markerade leder och informationsskyltar”, ”Att det finns bullerfria områden”, ”Att man kan förflytta sig långa sträckor utan att se hus, vägar eller andra besökare”, ”Att området har sällsynta växter och djur”, ”Att området är obetydligt påverkat av människor” samt ”Att det finns naturvägledning i form av guidade turer”. Svartalternativen som gavs var ”Mycket negativt”, ”Negativt”, ”Varken eller”, ”Positivt” samt ”Mycket positivt”. Genom att lägga ihop de två sista svartalternativen visar vi i vilka kriterier respondenterna anser viktiga.

Figur 4:32 Vad är viktigt vid utövande av friluftsliv?
 Figure 4:32 What is important practicing outdoor recreation?

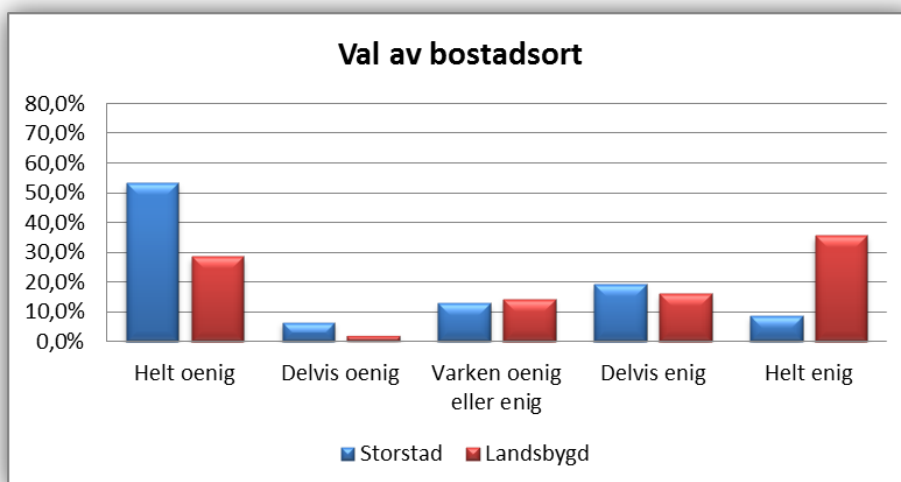
Figuren visar att respondenterna i storstad i större utsträckning önskar miljöer som är opåverkade av människan och i högre grad orörda. Respondenterna på landsbygd anger i högre grad att det är viktigt att platser och områden är iordningsställda.

Figur 4:33 Vad påverkar dig negativt i utbytet av friluftsliv?

Figure 4:33 What affects you negatively in performing outdoor recreation

Figur 4:33 visar i vilken grad respondenterna uppfattar olika påverkansfaktorer som negativa. Figuren visar att det finns generella skillnader mellan dem som bor i storstad och dem som bor på landsbygd. De som bor i storstad är i högre grad belastade av störande moment i utbytet av friluftsliv. Åtta faktorer av nio upplevs av dem i storstad som störande i högre grad. De åtta faktorerna är skapade av mänsklig aktivitet. Bristande skötsel stör respondenterna på landsbygd i större utsträckning.

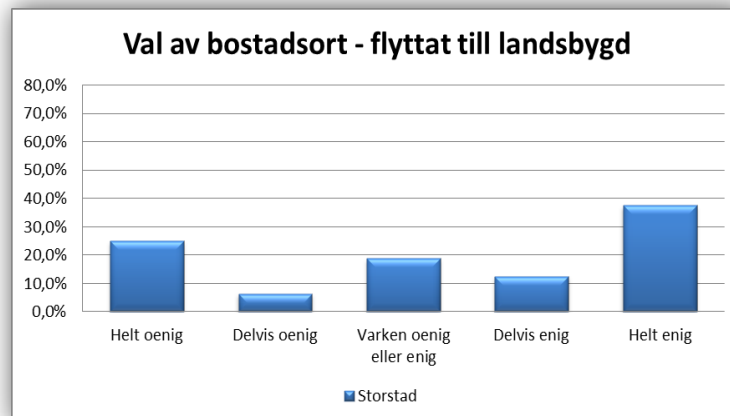
Figur 4:34 Har möjligheten till friluftsliv påverkat ditt val av bostadsort?

Figure 4:34 Has the possibilities to outdoor recreation influenced your choice of dwelling place?

Ovan visas att när det gäller val av bostadsort anser en majoritet, 53 % av respondenterna, i storstad att möjligheten till friluftsliv inte har påverkat deras val av bostadsort. Endast 8,5 % av respondenterna

uppger att de är helt eniga med påståendet. På landsbygd däremot anser ca.30 % att det inte påverkat deras beslut medan drygt 50 % anser att det påverkat deras beslut av bostadsort.

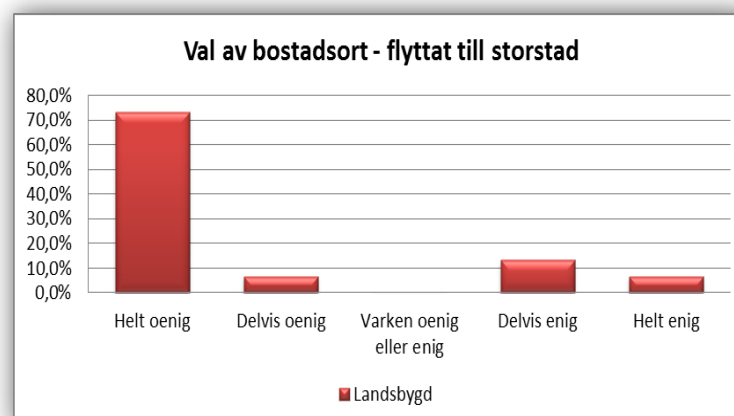
I de två följande figurerna har vi delat upp respondenterna i två undergrupper beroende på uppväxt. Figurerna visar i vilken utsträckning de valt bostadsort för att kunna utöva friluftsliv.

Figur 4:35 Har möjlighet till friluftsliv påverkat ditt val av bostadsort? Respondenterna har växt upp i storstad men har flyttat till landsbygd.

Figure 4:35 Has the possibilities to outdoor recreation influence your choice of dwelling place? Shows only the respondents who grew up in the urban area and moved to rural areas.

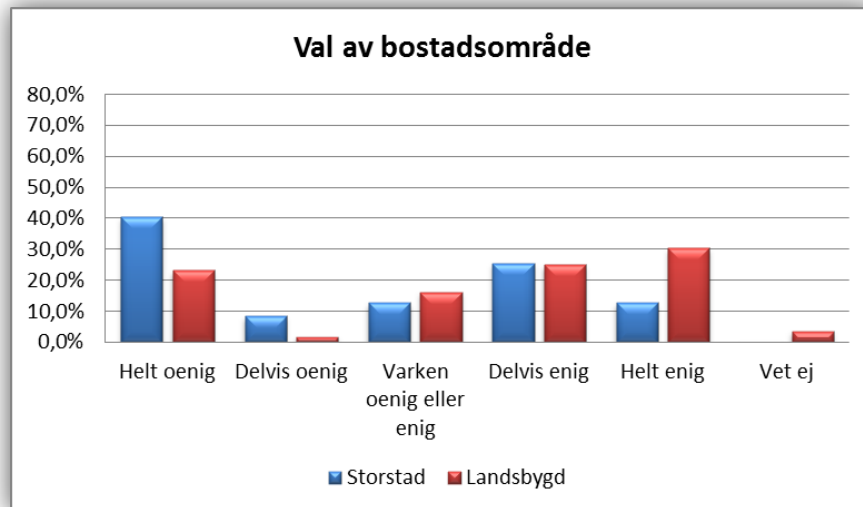
Vid en summering av svarsalternativen ”Delvis enig” och ”Helt enig” blir resultatet att ca 50 % av dem som växt upp i storstad och idag bor på landsbygden anser att det hade påverkat deras val av bostadsort. Summerar vi de två negativa parametrarna blir resultatet att ca 25 % inte valt bostadsort för att kunna utöva friluftsliv.

Figur 4:36 Har möjligheter till friluftsliv påverkat ditt val av bostadsort? Respondenterna har växt upp på landsbygd men har flyttat till storstad.

Figure 4:36 Has the possibilities to outdoor recreation influence your choice of dwelling place? Shows only the respondents who grew up in rural areas and moved to the urban area.

Respondenterna som analyseras i figuren ovan bor idag i storstad men är uppväxta på landsbygd. Figuren visar att en klar majoritet (över 70 %) inte valt bostadsort beroende på möjligheterna till friluftsliv.

Figur 4:37 Har möjligheter till friluftsliv påverkat ditt val av bostadsområde?

Figure 4:37 Has the possibilities to outdoor recreation influence your choice of residential area ?

Figur 4:37 visar att de som bor på landsbygd har valt bostadsområde för att kunna utöva friluftsliv i högre utsträckning än de som bor i storstad.

Vid en vidare analys om valet av bostadsområde har påverkats av respondenternas uppväxtmiljö fann vi att över 65 % av respondenterna som vuxit upp på landsbygd och idag bor i storstad inte valt bostadsområde jämfört med 25 % av de som är uppvuxna i och bor i storstad. Samtidigt fann vi att en stor andel av respondenterna som vuxit upp i storstad och flyttat till landsbygd valt bostadsområde på grund av möjligheter till friluftsliv. Dock väljer även de som vuxit upp på landsbygd och fortfarande bor där också bostadsområdet på grund av möjligheterna till friluftslivet.

5. Diskussion

5.1 Uppfattningar av natur

Naturpräglade miljöer som finns i högre utsträckning på landsbygden uppfattas i högre grad som natur av respondenterna på landsbygden exempelvis åkrar och beteshagar. Samtidigt uppfattas de naturmiljöer som finns i hög utsträckning i storstaden, t.ex. golfbanor och parker, mer som natur i storstaden. Uppfattningar av vad som är natur kan förklaras med hjälp av friluftsvanor och dess traditioner och enligt Sandell & Sörlin (2008) hör friluftslivet och naturen ihop. Man har i olika tider haft olika uppfattningar av friluftsliv och dessa uppfattningar är kopplade med hur man sett på naturen. En ytterligare faktor som kan ha påverkat respondenternas uppfattningar om vad som är och inte är natur, är hur tillgängliga dessa naturmiljöer är. Exempelvis så uppfattades hav mer som natur i storstad än på landsbygd och en förklaring kan då vara att fler av våra respondenter i storstad har större tillgång till havet än de på landsbygd eftersom vårt studieområde var Västra Götalands län och den enda staden med över 200 000 invånare är Göteborg som är beläget vid havet.

Parker är en annan naturmiljö som respondenterna i storstaden uppfattade mer som natur. En orsak kan vara att parker i städer är ett avsedda för rekreation och inte produktion vilket samstämmer med Jensen & Ouis (2014) förklaring av det sociala friluftslivet där meningsinnehållet är socialt umgänge och avkoppling, och där arenan gärna är tillrättalagd.

Att respondenterna på landsbygden upplever åkrar och beteshagar i högre grad som natur än de i storstaden kan förklaras med Jensen & Ouis (2014) teorier om friluftslivets traditioner. Det romantiska friluftslivet gick ut på att utövaren ville uppleva en kontrast emot civilisationen och en så orörd natur som möjligt medan det nyttomotiverade nyttjade och brukade naturen. Åkrar och beteshagar blir produktionsyta avsedda för ekonomisk aktivitet istället för orörd natur för respondenterna i storstad medan den nyttopräglade synen på landsbygd gör att miljöerna upplevs som natur.

Elljusspår är en sorts miljö som finns tillgänglig i både storstad och på landsbygd som alla respondenter, oavsett bostadsort, i någon mån är tveksamma att definiera som natur. Dock såg vi att storstadsrespondenterna var mer tveksamma. Förklaringarna kan finnas i att respondenterna i storstad måste åka till en tillrättalagd miljö för att kunna nyttja elljusspår. Även om den tillrättalagda naturen upplevs positiv när det gäller parker är meningsinnehållet i aktiviteterna olika. Parker står för rekreation och umgänge medan elljusspåret står för träning. Arenan blir då en ”bana” och i lägre grad natur.

Både i storstad och på landsbygd uppfattar man i mycket stor utsträckning skogar och fjäll som natur. Midholm & Saltzman (2014) understryker att vår relation till naturen omfattar ett kulturarv, materiellt och immateriellt. Det immateriella innefattar en relation till naturen som omfattar synsätt och kunskaper som överförs från generation och generation. Detta i kombination med hur friluftslivet vid etableringen omfattade en nationell identitet med naturen i blickfältet, som Sandell & Sörlin (2008) nämner, kan förklara varför dessa naturmiljöer uppfattas mer som natur än de andra naturmiljöerna. Vi har en bild av Sveriges natur och där skogar och fjäll speglar den bilden.

När det gäller trädgårdar så ser vi också skillnader. På landsbygden anser en större del av respondenterna att trädgårdar är natur. Trädgårdar är ett intressant exempel på hur en miljö kan uppfattas på olika sätt. Skillnaderna tror vi står att finna i trädgårdens funktion. I storstad är en trädgård det som gör att ett hus inte sitter ihop med ett annat, en grön yta som ligger i anslutning till en annan. Om det finns en trädgård så är den ofta liten och helt tillrättalagd. Trädgårdsytan är liten av ekonomiska skäl då marken i storstaden är mycket dyr. På landsbygd utgör trädgården en yta som avgränsar åkrar och betesmark från huskroppen. Då landsbygdsborna också anser att beteshagar och åkrar är natur förefaller det svårare att dra en gräns för var naturen börjar och slutar. Trädgården blir en del av naturen. Även om diskussionen är ovan är generaliserad i hög grad så menar vi att urbaniseringsprocessen som sådan och tät bebyggelse påverkar uppfattningarna om vad som är natur och inte. Dessutom kan skillnaderna i uppfattningar härledas till Jensens & Ouis (2014) traditioner där meningsinnehållet tenderar att spela en stor roll i hur man uppfattar natur.

Vi ser en tydlig tendens att respondenterna i storstaden drar en tydligare gräns där natur upplevs som orörda områden eller åtminstone inte uppfattas som områden som används för ekonomiska aktiviteter. På landsbygden flyter orörd natur ofta ihop med produktionsytor vilket kan göra att de upplevs som ”höra ihop” och därmed uppfattas som natur.

5.2 Uppfattningar och utövande av friluftsliv

När det gäller uppfattning av vad som är friluftsliv så ser vi en del skillnader och det finns en trend i vilka aktiviteter som uppfattas som friluftsliv. Vårt resultat visar att de i storstaden uppfattar vissa aktiviteter mer positivt då de ligger utanför stadens gränser. Aktiviteter som fjällvandring, fågelskådning, havskajak och utförsåkning är exempel på sådana aktiviteter. Förhållandet är problematiskt då städernas gränser flyttar längre och längre ut i en fortsatt urbaniseringsprocess. Eftersom friluftsliv innefattar aktiviteter som i hög grad är beroende av den urbana närmiljön och landsbygd skulle detta betyda att friluftslivet hamnar längre bort från staden. Detta behöver inte med

nödvändighet betyda att de som bor i städer inte är aktiva utövare av olika aktiviteter men fenomenet belyser problematiken med friluftsbegreppet då ordet i sig tangerar ”frisk luft” och frisk luft är en bristvara i storstaden. Återigen finns det kopplingar till Jensen & Ouis (2014) friluftslivstraditioner där storstad representerar en mer romantisk syn med önskan om ”örörd natur”. De menar även att urbaniserade livstilar har förändrat alla typer av friluftsliv och att vissa traditioner blivit ovanligare medan andra blir vanligare. Samtidigt visar de att modernisering, urbanisering och migration leder till att individer och nya kulturer möts, omformar traditioner och meningsinnehåll. Detta kan förklara varför vi ser att de aktiviteter som kan beskrivas som livsstilsaktiviteter såsom segla, klättra, paintball, dyka och meditation utövas mer i storstad än på landsbygden.

Friluftaktiviteter utövas i generell mening mer av de på landsbygd än de i storstad. Av de 34 aktiviteter som presenterats i vår analys så utövades 24 aktiviteter i en allt större utsträckning på landsbygden. Här finner vi att de mest traditionella aktiviteter, såsom att ta promenader och att vandra, utförs mer på landsbygd. Vi kan se en tendens att de aktiviteter som kräver att man tar sig till naturen utövas mer på landsbygden. En förklaring kan vara att naturen finns närmare på landsbygden men också att man har en större tilltro till friluftslivets hälsofrämjande effekter. De aktiviteter som lättare återfinns på landsbygden tenderar att uppfattas mer positivt på landsbygden än i storstaden. Samtidigt uppfattar de på landsbygden vissa aktiviteter som återfinns i båda miljöerna exempelvis golf, orientering, trädgårdsarbete och åka motorbåt som friluftsliv i större utsträckning än de i storstaden. Golf och orientering är ju också tävlingsbaserade aktiviteter och därför kanske inte alls uppfattas som friluftsliv utan snarare som sport av dem som bor i storstad. Samtidigt menar Emmelin (2010) att friluftslivet förutsätter att naturmiljöerna har de kvaliteter som önskas för ett stimulerande friluftslivsutbyte och stadens buller, nedsmutsning och befolkning fungerar då som hinder för ett bra friluftslivsutbyte.

Att ta sig till naturen för utövande av friluftsliv blir troligen också ett större projekt för dem som är bosatta i staden då tillgången till bil är lägre och kollektivtrafiken både tar lång tid och inte alltid går till ”naturen”. Brist på tid och tillgång till lämpliga platser är två av de faktorer som anges som orsaker till att man inte kan utöva friluftsliv i den utsträckning man önskar och stadens utbredning påverkar följaktligen möjligheten till utövande. När tidsfaktorn sätts ur spel blir naturområden som ligger längre från bostadsplatsen mer tillgängliga. Detta kan förklara varför de som besökt ett naturområde är fler i storstadsgruppen än i landsbygdsgruppen. De som bor i storstad anger också att mänsklig aktivitet uppfattas som störande samt att naturen skall vara orörd och för att uppleva natur måste man ta sig från staden. Bristen på lättillgängligt friluftsliv och orörd natur i stadens närområde gör resan till naturen mer attraktiv

De naturområden som besöks av storstad förefaller i stor utsträckning vara miljöer som innefattar sjöar och hav medan landsbygd i större utsträckning besöker områden som är karakteriserade av skogar, ängar, åkrar, betesmarker och fjäll. Att skärgård och hav inte besöks i samma grad av landsbygdsgruppen skulle kunna förklaras med att frågan som ställdes gällde ett naturområde inom 10 mil från bostaden. Detta gör att en stor del av landsbygdsbefolkningen av själva frågeställningen begränsas i svarsalternativen. Att landsbygd inte besökt naturområden i samma utsträckning som storstad skulle kunna bero på att de som är bosatta på landsbygd lägger en mer specifik innebörd i friluftsliv och inte räknar de omkringliggande miljöerna som naturområden och därmed inte kryssat att man varit ute i ett naturområde.

5.3 Tradition och migration

Vi ser att det finns en koppling mellan uppväxtförhållanden och nyttjande av naturen. Om man tidigt får en relation till naturen så använder man sig av naturen oftare vilket naturvårdverkets rapport (2006) uppmärksammar. Dock visar vårt resultat att detta bara delvis stämmer. De som bor i storstad tenderar att inte tillbringa så mycket tid i naturen, framför allt inte på vardagar. På landsbygden är man generellt sätt mycket mer i naturen på vardagar än i storstaden. Förklaringar till detta kan finnas i närheten till naturmiljöer men också på hur man definierar natur och hur begreppet används vilket i sin tur skapar attityder och förhållningssätt. Återigen blir den urbana miljön begränsande och som vi tidigare nämnt så hör friluftsliv och natur ihop enligt Sandell & Sörlin (2008) och att finna natur i storstaden är betydligt svårare än på landsbygden.

Vi ser att det finns en svag tendens att de i storstad tillbringar semestern i naturmiljöer mer än de på landsbygd. Detta skulle kunna bero på att tillgängligheten till natur ökar eftersom man har mer tid att spendera. Det är tänkbart att man även vill komma bort från stadsmiljön och därför blir resultatet att de i storstad är ute mer i naturen på semestern. Samtidigt kan man anta att de på landsbygden inte är lika intresserade av naturen på semestern eftersom de är ute mer på vardagar och helger och därför vill uppleva något annat. En ytterligare förklaring skulle kunna ligga i att de på landsbygd är ute mycket i sin närnatur på semestern och att denna inte utgör något utöver vardagsnaturen. Olika uppfattningar om vad som är natur och olika förhållningssätt kan göra att man inte kryssar att man varit i naturen på semestern.

De som flyttat till stad från landsbygd utövar generellt mindre friluftsliv än de som bor kvar på landsbygden till skillnad från de som gör den omvända flytten. På landsbygden är det lika många som utövar friluftaktiviteter oberoende på var man är uppväxt. När det sedan gäller i vilken omfattning

man utövar dessa ser vi att de som är födda i storstad utövar aktiviteterna i lägre grad. Dock är de som är uppväxta i storstad mer aktiverade när det gäller vatten- och livsstilsaktiviteter vilket skulle kunna bero på tradition och uppväxtmiljö. De som flyttat till landsbygd från storstad är betydligt mindre aktiva än de som bor kvar på landsbygden och samma fenomen ser vi bland de som flyttat till landsbygd från storstad även om graden av passivitet inte är lika stor. Man skulle kunna säga att de som flyttar blir mindre aktiva i allmänhet men att de som flyttar till städer blir det i synnerhet. Detta betyder inte att staden i sig nödvändigtvis fungerar passiviserande utan kan då bero på att det generellt sätt är yngre människor som flyttar till städerna med andra mål än friluftsliv vilket Niedomysl (2013) visar i sina studier.

De som flyttat från landsbygd till storstad har en uppfattning av natur som samstämmer ganska väl med resultatet från landsbygdsgruppen som bor kvar på landsbygden. Vi ser en viss attitydskillnad där miljöer som man kan kalla stadsnära i högre grad upplevs som natur, t.ex. parker och badstränder, medan t.ex. trädgårdar och beteshagar i lägre utsträckning upplevs som natur om man flyttat till storstad. En möjlig förklaring till detta är att framförallt unga flyttar till städer och att de möjligen antar en mer urban livsstil när man är inflyttad till städer vilket Jensen & Ouis (2014) menar. De som flyttat från storstad till landsbygd upplever natur på ungefär samma sätt som de som bor kvar i staden, däremot ser vi en tydlig attitydskillnad då de är mer kritiska i sin definition av friluftsliv. Vi ser en attitydförändring när man flyttar från staden. Samtliga aktiviteter som respondenterna fick förhålla sig till är i avsevärd lägre grad friluftsliv när vi jämför dem som flyttat från storstad med dem som bor kvar i storstad. Denna skillnad i attityd kan möjligen förklaras med att tillgången till friluftsliv ökar när man flyttar till landsbygd och med detta ökar också kraven på vad som kan kallas för friluftsliv. Samtidigt kan fenomenet förklaras med att man behåller en romantisk syn på natur.

När vi frågar våra respondenter om ifall de vill utföra mer friluftsliv idag visar det sig att de i storstad i mycket större utsträckning är missnöjda med möjligheterna att utöva friluftsliv än respondenterna på landsbygd, vilka förefaller mer nöjda. Enligt respondenterna är det på vardagar tidsbrist, brist på pengar och brist på tillgång till lämpliga platser som avgör. Familjeförhållanden ses också som en viktig orsak. Våra resultat visar också att det är de i storstaden som är uppväxta på landsbygd som i störst utsträckning önskar ett större friluftsliv. Detta visar att den låga aktivitetsgrad som nämnts tidigare är ofrivillig. Det skulle kunna finnas en orsaksförklaring i att friluftslivet i storstadsområdet måste planeras på ett annat sätt. Man måste ta sig till ett område som är avsett för friluftsliv medan man på landsbygden i många fall bara behöver gå ut. Vid utövande av friluftsliv ser vi att respondenterna i storstad i större grad upplever det negativt med aktiviteter som kan hänföras till mänsklig aktivitet. Vi ser tendenser, om än svaga, på att buller, stängsel, skogsbruk och lukt från

jordbruk är faktorer som upplevs negativa i högre utsträckning av storstad. Man önskar miljöer som upplevs som opåverkade av människan.

Respondenterna i storstad anger att de i mycket liten utsträckning valt bostadsort av skäl som berör friluftsliv medan de som flyttat från stad till landsbygd uppger möjligheten till friluftsliv som viktig påverkansfaktor. Som Niedomysl (2013) konstaterar utgörs stadens attraktionskraft i första hand inte av möjligheten till friluftsliv utan av faktorer som arbetsmöjligheter, utbildning och utbudet av kultur. En av landsbygdens stora attraktionskrafter är däremot just närheten till natur och möjligheten till friluftsliv. När det gäller val av bostadsområde väljer respondenterna på landsbygd område i större utsträckning beroende på friluftsförutsättningar. En orsak till detta fenomen skulle kunna vara att man i första hand flyttar till storstaden av andra skäl än friluftsmöjligheter och har på grund av bostadsbrist hänvisas dit man får en bostad. Dessutom kan dålig kunskap om olika områdens kvaliteter göra att val kan vara svåra. Det är först när man etablerat sig som man söker sig vidare till områden som har andra kvaliteter.

5.4 Vidare forskning

Vårt underlag är begränsat då vår tidsbudget varit knapp och komplexiteten med att särskilja respondenterna i våra undersökningsgrupper har tagit lång tid. Detta gör att vi har svårt att hävda att resultatet är allmängiltigt. Dels på grund av att urvalet begränsar validiteten men också på grund av enkätundersökningen som sådan där svarsfrekvensen var ganska låg och respondenterna bara delvis motsvarar svensk befolkningssammansättning. Detta gör att man bör se vårt resultat som indikationer snarare än allmängiltigt fakta. Vi har visat att urbaniseringsprocessen påverkar möjligheten till friluftsliv, att det kan ske en attitydförändring när man migrerar, att naturbegreppet upplevs på olika sätt och att både attityder och förhållningssätt till friluftsliv skiljer sig åt beroende på var man bor och var man är uppväxt. Samtidigt kan andra effekter, såsom att det är unga som i första hand flyttar till städer och att det är äldre som flyttar till landsbygd, påverka resultatet i större eller mindre grad.

Vi rekommenderar att studier genomförs med ett större, landsomfattande underlag för att styrka eller att moderera vårt resultat. Dessutom skulle en kvalitativ undersökning med möjlighet till följdfrågor kunna nå viktiga resultat och fördjupa kunskapen kring friluftsliv. Vi rekommenderar även att man genomför djupare analyser av friluftslivets påverkan på hälsa och undersöker exempelvis skillnader i sjukskrivningar mellan storstad och landsbygd.

6. Slutsats

Resultatet av vår studie visar att det finns skillnader i hur man definierar natur och friluftsliv.

I storstad finns tydligare gräns mellan kultur och natur. De miljöer som är påverkade av mänsklig ekonomisk aktivitet och samtidigt inte är skapta för rekreation upplevs i lägre grad som natur.

Samtidigt finns en tendens att man gör en skillnad på områden som är skapta för t.ex. motion. Natur uppfattas i storstad som områden som är orörda och friluftsliv utövas där mänsklig aktivitet inte påverkar upplevelsen. På landsbygd är skillnaden mellan natur och kultur inte väldefinierad.

Landskapets delar flyter ihop och även naturpräglade miljöer som är tillrättalagda och av människor används för produktion upplevs som en del av naturen. På landsbygd utövas mer friluftaktiviteter än i storstaden och man har en större tilltro till friluftslivets positiva hälsoeffekter. Det finns ett mönster där man i storstad utövar fler aktiviteter som kan kopplas till en urban livsstil. Uppväxtmiljön påverkar friluftsutövandet och uppfattningen om vad som är natur och relationen med naturen skapas i tidiga åldrar. De som flyttar, oavsett om det flyttar till storstad eller till landsbygd har en lägre aktivitetsgrad även om de som flyttar till storstad blir eller är passiva i högre grad. I storstad finns en större önskan om att kunna utöva mer friluftsliv medan de på landsbygden resulterar som mer nöjda. De effekter som påverkar utövandet av friluftsliv negativt upplevs olika från stad till landsbygd. De som bor på landsbygd är mindre påverkade av mänsklig aktivitet som hinder för friluftslivsutövande.

7. Referenslista

- ❖ Ahlström, I. (2008). Allt om allemansrätten - ett svenskt kulturarv. Solna: Hilmas förlag.
- ❖ Boverket. (2012). Vision för Sverige 2025. Karlskrona: Boverket
- ❖ Emmelin, L., Fredman, P., Lisberg Jensen, E., & Sandell, K. (2010). Planera för friluftsliv: Natur, Samhälle, Upplevelser. Stockholm: Carlsson
- ❖ Fredman, P; Karlsson, S-E., Romild, U., & Sandell, K (red.) (2008a). Vilka är ute i naturen? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige. Rapport Nr. 1, Forskningsprogrammet: Friluftsliv i förändring, Östersund.
- ❖ Fredman, P; Karlsson, S-E., Romild, U., & Sandell, K (red.) (2008b). Vad är friluftsliv? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige. Rapport Nr. 4, Forskningsprogrammet: Friluftsliv i förändring, Östersund.
- ❖ Fredman, P; Stenseke, M., Sandell, K., & Mossing, A (red). (2013). Friluftsliv i förändring: Resultat från ett forskningsprogram: Slutrapport. Stockholm: Naturvårdsverket
- ❖ Glesbygdsverket. (2007). Fakta om Sveriges gles- och landsbygder. Öresund: Glesbygdsverket
- ❖ Grahn, P. (2012). Natur och hälsa i en alltmer urban livsmiljö. Socialmedicinsk tidskrift, 3/2012, 207-216
- ❖ Hagberg, L.A. (2012). Bör samhället satsa på friluftsliv. Socialmedicinsk tidskrift 3/2012, 277-279
- ❖ Jensen, E.L., & Ouis, P. (2014). Det gröna finrummet: Etnicitet, friluftsliv och naturumgängets urbanisering. Stockholm: Carlssons.
- ❖ Jordbruksverket. (2013a). Allt om landet: Så gjorde vi allt om landet. Jönköping: Jordbruksverket
- ❖ Jordbruksverket. (2013b) Allt om landet: Allt om service och infrastruktur på landsbygden. Jönköping: Jordbruksverket
- ❖ Korpi, M., William, A.V.Clark., & Malmberg, B. (2010). The urban hierarchy and domestic migration: the interaction of internal migration, disposable income and the cost of living, Sweden 1993–2002. Journal of Economic Geography 11 (2011): 1051–1077
- ❖ Länsstyrelserna. (2011). Landsbygdsutveckling i översiktsplanering: Slutrapport för pilotprojekt 5. Kalmar: Länsstyrelsen
- ❖ Länsstyrelsen, Västra Götalands län (u.å). Mer om sjöar och vattendrag i Västra Götalands län. Hämtad 2015-04-18 från http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/miljo-och-klimat/tillstandet-i-miljon/miljoovervakning/sjoar-och-vattendrag/Pages/mer_om_sjoar.aspx
- ❖ Midholm, L., & Saltzman, K. (Red.). (2014). Naturen för mig: Nutida röster och kulturella perspektiv. Göteborg: Institutet för språk och folkminnen.”
- ❖ Nationalencyklopedin, [NE]. (2015a). Friluftsliv.
Tillgänglig:<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/friluftsliv>

- ❖ Nationalencyklopedin, [NE].(2015b). Natur.
Tillgänglig:<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/natur>
- ❖ Nationalencyklopedin, [NE]. (2015c). Urbanisering.
Tillgänglig:<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/urbanisering>
- ❖ Naturvårdsverket. (2006). Naturen som kraftkälla: om hur och varför naturen påverkar hälsan. Stockholm: Naturvårdsverket
- ❖ Niedomysl, T (2013). Platsattraktivitet och boendepreferenser. Hämtad 2015-04-25 från <http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/planfragor/PBB/Pages/PBB2013.aspx?keyword=niedomysl>
- ❖ Ottosson, J., Lundqvist, S., & Johnson, L. (2011). Grön entreprenör, naturupplevelse och hälsa: forskningen visar vägen. Alnarp: SLU
- ❖ Prop. 2009/10:238. Framtidens friluftsliv. Tillgänglig: <http://data.riksdagen.se/fil/2F3B41B6-E589-47D6-B1C0-CB53FE9582A4>
- ❖ Regionsfakta. (2015). Västra Götalands län: fakta och perspektiv. Hämtad 2015-04-18 från <http://www.regionfakta.com/Vastra-Gotalands-lan/Geografi/>
- ❖ Reglab. (2012). Man blir inte rik i storstan, så varför flyttar vi dit? Hämtad 2015-04-25 från <http://www.reglab.se/forskningsnyheter/?p=987>
- ❖ Sandell, K., & Sörlin, S. (2008). Friluftshistoria: från ”härdande friluftsliv” till ekoturism och miljöpedagogik: teman i det svenska friluftslivets historia. Stockholm: Carlssons.
- ❖ SFS 2003:133. Förordning om statsbidrag till friluftorganisationer. Stockholm: Miljödepartementet
- ❖ SCB, Statistiska centralbyrån. (2005) Tätorter; arealer, befolkning 2005. Hämtad 2015-04-16, från http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Miljo/Markanvandning/Tatorter-arealer-befolkning/12994/13001/Behallare-for-Press/Tatorter-2005/
- ❖ SCB, Statistiska centralbyrån. (2010a). Tabeller över Sveriges befolkning 2009. Stockholm: SCB
- ❖ SCB, Statistiska centralbyrån. (2010b). Tätorter 2010. Stockholm: SCB
- ❖ SCB, Statistiska centralbyrån. (2013). Statistisk årsbok: Befolkning. Stockholm: SCB
- ❖ SCB, Statistiska centralbyrån.(2015) Urbanisering: Från land och stad. Hämtad 2015-04-19, från http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Urbanisering--fran-land-till-stad/
- ❖ SCB, Statistiska centralbyrån. (2014) Utbildningsnivå efter kommun 2014. Hämtad 2015-05-20 från http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Utbildning-och-forskning/Befolkningens-utbildning/Befolkningens-utbildning/9568/9575/
- ❖ Stigsdotter, U.K., & Grahn, P. (2003). Landscape planning and stress. *Urban Forestry and Urban Greening*, 2(1), 1-18. doi:10.1078/1618-8667-00019

- ❖ Uddenberg, N. (1998). Natursyn och handling. Linköping: Linköpings Universitet
- ❖ Ulver, S. (2012). Den nygröna människan: en översikt av landsbygdens status i förändring. Jönköping: Jordbruksverket.
- ❖ Wärneryd, O., Hallin, P-O., & Hultman, J. (2002). Hållbar utveckling. Lund: Studentlitteratur AB.

8. Apendix

1. Jag är... Kvinna Man

2. Jag är född år... 1 9 _ _

3a. Var bor du idag? Kryssa i det alternativ som bäst beskriver ditt bostadsområde.

- Landsbygd med högst ett fåtal hus inom synhåll
- By eller mindre ort på landsbygden med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus
- By eller mindre ort på landsbygden med blandad bebyggelse, en- eller tvåfamiljshus och flerfamiljshus
- Tätbebyggt område, stadsdel eller förort med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus
- Tätbebyggt område med blandad bebyggelse, en- eller tvåfamiljshus och flerfamiljshus
- Tätbebyggt område med i huvudsak flerfamiljshus

3b. Om du fyllt i något av de tre sista alternativen i föregående fråga ("tätbebyggt område...") vill vi att du anger typ av tätort:

- Mindre stad (mindre än ca 50 000 innevånare)
- Medelstor stad (ca 50 000 - 200 000 innevånare)
- Storstad (mer än ca 200 000 innevånare)

4. I vilken utsträckning uppfattar du följande som natur? Markera med kryss.

	Inte alls	Delvis	Till stor del	Helt och hållet
Skogar	☐	☐	☐	☐
Badstränder	☐	☐	☐	☐
Fjäll	☐	☐	☐	☐
Beteshagar	☐	☐	☐	☐
Åkrar	☐	☐	☐	☐
Trädgårdar	☐	☐	☐	☐
Parker i städer	☐	☐	☐	☐
Golfbanor	☐	☐	☐	☐
Elljusspår	☐	☐	☐	☐
Sjöar och hav	☐	☐	☐	☐
Fotbollsplaner	☐	☐	☐	☐

5. Ungefär hur ofta är du ute i naturen? Kryssa i det alternativ som passar in bäst för dig på vardagar, helger och längre ledigheter.

	Aldrig	Sällan ofta	Ganska ofta	Mycket
På vardagarna	☐	☐	☐	☐
På helger	☐	☐	☐	☐
Under längre ledigheter, semestrar, lov, etc		☐	☐	☐

6. Ungefär hur ofta var du ute i naturen som barn (innan du fyllde 12 år)?

	Aldrig	Sällan ofta	Ganska ofta	Mycket
På vardagarna	☐	☐	☐	☐
På helger	☐	☐	☐	☐
Under längre ledigheter, semestrar, lov, etc		☐	☐	☐

**7. Att vistas i naturen brukar få mig att känna eller uppleva...
Markera med ett kryss i vilken grad du instämmer med följande påståenden.**

	Helt oenig	Delvis oenig	Varken enig eller oenig	Delvis enig	Helt enig	Vet ej
...en ökad insikt om "samspelet i naturen", att allt hänger samman	☐	☐	☐	☐		☐
...en känsla av att staden är beroende av den omgivande naturen	☐	☐	☐	☐		☐
...en känsla av att jag själv och alla människor hör samman med, och ingår i naturen	☐	☐	☐	☐		☐

8a. Hur bodde du när du växte upp? Kryssa det alternativ som bäst motsvarar ditt huvudsakliga boende fram till 18 års ålder.

- Landsbygd med högst ett fåtal hus inom synhåll
- By eller mindre ort på landsbygden med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus
- By eller mindre ort på landsbygden med blandad bebyggelse, en- eller tvåfamiljshus och flerfamiljshus
- Tätbebyggt område, stadsdel eller förort med i huvudsak en- eller tvåfamiljshus
- Tätbebyggt område med blandad bebyggelse, en- eller tvåfamiljshus och flerfamiljshus
- Tätbebyggt område med i huvudsak flerfamiljshus

8b. Om du fyllt i något av de tre sista alternativen i föregående fråga ("tätbebyggt område...") vill vi att du anger typ av tätort:

- Mindre stad (mindre än ca 50 000 innevånare)
- Medelstor stad (ca 50 000 - 200 000 innevånare)
- Storstad (mer än ca 200 000 innevånare)

9. Hur många gånger har du ägnat dig åt respektive aktivitet utomhus under fritiden de senaste 12 månaderna? Kryssa ett alternativ för varje aktivitet.

Ingen gång 1-5 ggr 6-20 ggr 21-60 ggr Mer än 60 ggr

1. Strövat i skog och mark (t ex för att titta på naturen, plocka svamp och bär)	☐	☐	☐
2. Tagit nöjes- och motionspromenader av annat slag	☐	☐	☐
3. Promenerat med hund	☐	☐	☐
4. Vandrat i fjällen	☐	☐	☐
5. Vandrat på vandringsleder i låglandsterräng	☐	☐	☐
6. Joggat/ terrängsprungit	☐	☐	☐
7. Gått stavgång	☐	☐	☐
8. Cyklat i terrängen (MTB)	☐	☐	☐
9. Cyklat på vägar	☐	☐	☐
10. Åkt rullskridskor/inlines/rullskidor	☐	☐	☐
11. Åkt skateboard	☐	☐	☐
12. Badat utomhus i sjö/hav	☐	☐	☐

	Ingen gång	1-5ggr	6-20 ggr	21-60 ggr	Mer än 60 ggr
13. Badat utomhus i pool/äventyrsbad		☐		☐	☐
14. Dykt, snorklat		☐		☐	☐
15. Paddlat kanot/kajak		☐		☐	☐
16. Seglat, vind/vågsurfat		☐		☐	☐
17. Kört/åkt vattenskidor/wakeboard		☐		☐	☐
18. Fritidsfiskat		☐		☐	☐
19. Åkt längdskidor/turskidor		☐		☐	☐
20. Gått på snöskor		☐		☐	☐
21. Åkt utför på skidor		☐		☐	☐
22. Åkt Snowboard		☐		☐	☐
23. Åkt skridskor/långfärdsskridskor		☐		☐	☐
24. Kört/åkt motorbåt		☐		☐	☐
25. Kört/åkt snöskoter		☐		☐	☐
26. Spelat paintball, rollspel (lajv) etc		☐		☐	☐
27. Bedrivit geocaching	☐	☐	☐	☐	☐
28. Solbadat	☐	☐	☐	☐	☐
29. Jagat	☐	☐	☐	☐	☐
30. Kört/åkt hundspann	☐	☐	☐	☐	☐
31. Kört/åkt vattenskoter/jetski		☐		☐	☐
32. Spelat golf		☐		☐	☐
33. Orienterat		☐		☐	☐
34. Klättrat, bestigit berg		☐		☐	☐
35. Åkt pulka/kälke		☐		☐	☐
36. Ridit i terräng		☐		☐	☐
37. Arbetat i trädgården		☐		☐	☐
38. Tältat/övernattat i naturen		☐		☐	☐
39. Haft picknick eller grillat i naturen		☐		☐	☐
40. Studerat växter/djur/fågelskådat		☐		☐	☐
41. Mediterat, Yoga eller liknande i naturen	☐	☐	☐	☐	☐
42. Sportflugit motor- eller segelflygplan		☐		☐	☐
43. Seglat kite/drake, hanggliding, fallskärm, basejump och liknande		☐		☐	☐

Ingen gång 1-5ggr 6-20 ggr 21-60 ggr Mer än 60 ggr

44. Annat:

10. Titta återigen på *listan över utomhusaktiviteter* på baksidan av följebrevet. Finns det någon eller några aktiviteter du skulle vilja ägna dig mer åt i dagsläget?

- Nej → Gå till fråga 12
- Ja → På vardagar skulle jag vilja ägna mig mer åt aktivitet nummer _____
På helger skulle jag vilja ägna mig mer åt aktivitet nummer _____
Under längre ledigheter skulle jag vilja ägna mig mer åt aktivitet nummer _____

11. Det kan finnas många olika orsaker varför man inte har möjlighet att ägna sig åt utomhusaktiviteter i den utsträckning man önskar. Tänk nu på de aktiviteter du angav i föregående fråga. Varför kan du inte ägna dig åt dessa aktiviteter i den utsträckning du önskar? Kryssa de faktorer som har betydelse för respektive aktivitet.

	Den aktivitet jag helst skulle vilja ägna mig mer åt på vardagar	Den aktivitet jag helst skulle vilja ägna mig mer åt på helger	Den aktivitet jag helst skulle vilja ägna mig mer åt under längre ledigheter
Kostar för mycket pengar	☐	☐	☐
Alltför fysiskt krävande	☐	☐	☐
Saknar tillgång till lämpliga platser / områden	☐	☐	☐
Saknar någon att utöva den med	☐	☐	☐
Saknar kunskap/ utbildning	☐	☐	☐
Saknar utrustning	☐	☐	☐
Saknar tid	☐	☐	☐
Saknar mod	☐	☐	☐
Familjesituationen	☐	☐	☐
Funktionshinder/sjukdom	☐	☐	☐
Annan orsak, ange: _____	☐	☐	☐

12. Har du under de senaste 12 månaderna på fritiden besökt naturområden, som ligger högst 10 mil från din bostad?

- Nej → Gå till fråga 28
- Ja → Vilket naturområde är viktigast för dig?
Ange om möjligt områdets namn: _____

13. Hur skulle du beskriva detta naturområde? Markera med ett kryss.

☐ Mest sjö och vattendrag	☐ Mest hav
☐ Mest skärgård	☐ Mest skog
☐ Mest ängs-, betes- och hagmark	☐ Mest åker
☐ Mest fjäll	☐ Mest bebyggelse
☐ Mest park	☐ Mest öppen (gräs-) yta

14. Tag ställning till nedanstående påståenden. Kryssa det alternativ som bäst stämmer med din åsikt för varje påstående.

	Helt oenig	Delvis oenig	Varken enig eller oenig	Delvis enig	Helt enig	Vet ej
Möjligheter till friluftsliv har påverkat mitt val av bostads <u>ort</u>		☐		☐		☐
Möjligheter till friluftsliv har påverkat mitt val av bostads <u>område</u>		☐		☐		☐
Att vistas utomhus gör min vardag mer meningsfull		☐		☐		☐
Jag känner mig otrygg när jag vistas ute i naturen		☐		☐		☐
Jag känner mig tryggare när jag vistas i naturen än när jag vistas i bostadsområden		☐		☐		☐

15. I vilken utsträckning anser du att följande är friluftsliv? Kryssa det alternativ som bäst stämmer med din

	Inte alls	Delvis	Till stor del	Helt och hållet
Vandra i skog och mark	☐	☐	☐	☐
Köra/åka med motorbåt	☐	☐	☐	☐
Fjällvandringar	☐	☐	☐	☐
Orienteringstävling	☐	☐	☐	☐
Fågelskådning	☐	☐	☐	☐

	Inte alls	Delvis	Till stor del	Helt och hållet
Köra/åka snöskoter	☐	☐	☐	☐
Trädgårdsodling	☐	☐	☐	☐
Gå i en park i staden	☐	☐	☐	☐
Utförsåkning på skidort	☐	☐	☐	☐
Bada i havet	☐	☐	☐	☐
Paddla havskajak	☐	☐	☐	☐
Spela golf	☐	☐	☐	☐

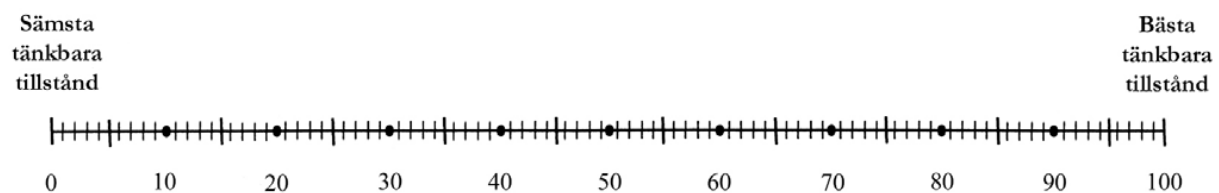
16. Vad är negativt och positivt för dig vid utövande av friluftsliv? Kryssa det alternativ som bäst stämmer med din åsikt för varje påstående.

	Mycket negativt	Negativt	Varken eller	Positivt	Mycket positivt
Att det finns iordninggjorda lägerplatser med toalett, soptunnor, eldstad, mm			☐	☐	☐
Att det finns markerade leder och Informationsskyltar			☐	☐	☐
Att det finns bullerfria områden			☐	☐	☐
Att man kan förflytta sig långa sträckor utan att se hus, vägar eller andra besökare			☐	☐	☐
Att området har sällsynta växter och djur			☐	☐	☐
Att området är obetydligt påverkat av människor			☐	☐	☐
Att det finns naturvägledning i form av guidade turer				☐	

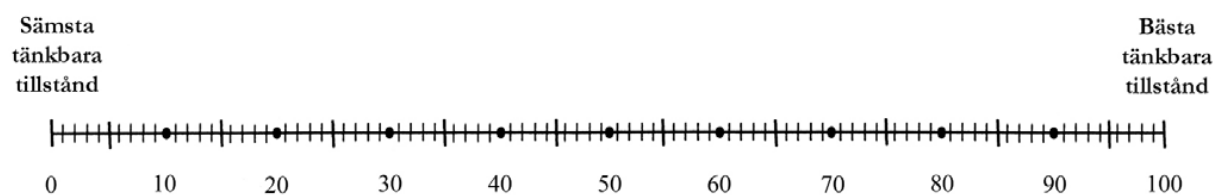
17. Olika faktorer i omgivningen kan påverka ditt utbyte av friluftsliv. Kryssa för i vilken grad du anser att följande aspekter är negativa eller positiva för ditt friluftsliv.

	Mycket negativt	Negativt	Varken eller	Positivt	Mycket positivt
Buller från trafik, Industriverksamheter och liknande			☐	☐	☐
Buller från andra fritidsaktiviteter som t ex motorbåtar, snöskotrar och musik			☐	☐	☐
Närvaro av andra människor			☐	☐	☐
Minskad tillgänglighet till attraktiva områden pga stängsel, bebyggelse etc			☐	☐	☐
Bristande skötsel och underhåll av stigar, bänkar, grillplatser etc			☐	☐	☐
Skräp i naturen			☐	☐	☐
Tecken på miljöproblem som algblomning och liknande			☐	☐	☐
Spår av aktivt skogsbruk som kalhyggen, skogsbilvägar etc			☐	☐	☐
Lukt och ljud från jordbruk			☐	☐	☐

18a) Enligt din egen uppfattning, hur bra eller dåligt är ditt hälsotillstånd idag? Markera med ett kryss på skalan.

b) Enligt din egen uppfattning, hur bra eller dåligt skulle ditt hälsotillstånd vara idag om du under det senaste året (12 månader) inte alls hade haft möjlighet att utöva friluftsliv? Markera med ett kryss på skalan.

19. Postnumret till min bostadsadress är: _____

20. Vilket av följande alternativ stämmer bäst in på dig?

Ensamstående/singel

Gift/sammanboende

Särbo

21. Vilken utbildning har du? Kryssa den högsta utbildning du har. Om du ännu inte avslutat din utbildning, kryssa då för den utbildning du just nu deltar i.

Obligatorisk skola (t ex grundskola, folkskola)

Gymnasieutbildning (även realexamen, folkhögskola, yrkesskola, fackskola etc)

Universitets- eller högskoleutbildning

Lista över utomhusaktiviteter

Framför varje aktivitet finns ett nummer som vi hänvisar till i formuläret.

1. Strövat i skog och mark (t ex för att titta på naturen, plocka svamp och bär)	23. Åkt skridskor / långfärdsskridskor
2. Tagit nöjes- och motionspromenader av annat slag	24. Kört/åkt motorbåt
3. Promenerat med hund	25. Kört/åkt snöskoter
4. Vandrat i fjällen	26. Spelat paintball, rollspel (lajv) etc.
5. Vandrat på vandringsleder i låglandsterräng	27. Bedrivit geocaching
6. Joggat / terrängsprungit	28. Solbadat
7. Gått stavgång	29. Jagat
8. Cyklat i terrängen (MTB)	30. Kört/åkt hundspann
9. Cyklat på vägar	31. Kört/åkt vattenskoter/jetski
10. Åkt rullskridskor /inlines/rullskidor	32. Spelat golf
11. Åkt skateboard	33. Orienterat
12. Badat utomhus i sjö/hav	34. Klättrat, bestigit berg
13. Badat utomhus i pool/äventyrsbad	35. Åkt pulka/kälke
14. Dykt, snorklat	36. Ridit i terräng
15. Paddlat kanot/kajak	37. Arbetat i trädgården
16. Seglat, vind/vågsurfat	38. Tältat/övernattat i naturen
17. Kört/åkt vattenskidor/wakeboard	39. Haft picknick eller grillat i naturen
18. Fritidsfiskat	40. Studerat växter/djur/fågelskådat
19. Åkt längdskidor/turskidor	41. Mediterat, Yoga el. likn. i naturen
20. Gått på snöskor	42. Flugit motor- eller segelflygplan
21. Åkt utför på skidor	43. Seglat kite/drake, hanggliding, fallskärm, basejump och liknande
22. Åkt snowboard	44. Annat: